

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 55.—; za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/L. — Telefon št. 75.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knašovi ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Alicaandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.848 - Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.441.

Ljubljana, 9. decembra.

Komaj je bila začasno rešena francoska vladna kriza s sestavo osmega Briandovega kabineta, že je podalo v Nemčiji ostavko dr. Luthrovo ministristvo. Francosko javno mnenje v veliki večini odobrava locarnski pakt, to drugo mirovno pogodbo z Nemčijo. Francoska kriza ni izbruhnila vsled Locarna, njeni razlogi so prvenstveno finančne narave, njeni spremljevalci pa notranjopolitični strankarski boji. Drugačen je položaj v Nemčiji.

Dr. Luther je moral podati ostavko, ker glavna vladna stranka, nemški nacionalci, niso hoteli prevzeti odgovornosti za locarnski pakt. V znak neodobravanja zunanje politike dr. Stresemanna, ki jim je pred meseci omogočil vstop v državno vlado, ki je iz ljubezni do njih razbil koalicijo srednjih strank, so izstopili iz vlade. Mesece in mesece so vztrajali na ministrskih sedežih in uživali sladke dobrote desničarskega režima na polju notranje, posebno na carinske politike, soglašali so s Stresemannovo inicijativo in vsi koraki, ki so dovedli do Locarna. Ko pa je cela igra našla svoj naravni zaključek, so dezertirali in si začeli umivati roke nad detetom, kateremu so vsaj kumovali, če že morejo tajiti nezakonsko očetovstvo. Podoba je, da so nacionalci vedno upali, da do locarnskega pakta končno ne pride, da bo mogoče polom nemških pomirljivih prizadevanj naložiti na hrbet francoskemu šovinizmu in poživiti nevoljo pacifističnega sveta nad francosko republiko. Pričakovali so, da bo manever nemškega zunanje ministra pripeljal do razdora med Anglijo in Francijo. Ko je Locarno prinesel začasno pomirjenje Evrope in utrditev prijateljskih odnosov med obema zapadnima veseliloma, so začeli nacionalci biti plat zvona. Z izstopom iz kabineta so hoteli dati povdarka svojim bobnaločim geslom o sramotni kapitulaciji Nemčije v Locarno, o drugem Versaillesu, v prostovoljni odpušči Alzaciji in Loreni, o zaslužjenju Nemčije potom Zveze narodov itd. Hoteli so z ostro demagoško agitacijo rešiti svoje programatsko devizično med šovinističnim malomeščanstvom Nemčije.

Dr. Luther je bil primoran, s težkim srcem iskati drugje večino za locarnski sporazum. Našel je pri patrijotični levici, ki je bila dotlej v opoziciji proti reakcionarni notranji, socialni in carinski politiki njegove vlade. Demokrati in socialni demokrati so oddali svoje glasove za locarnski pakt in izrečno in slovesno zagotovilo državnega kancelarja, zunanje ministra, nemške ljudske stranke in katoliškega centra, da se za bližnjo bodočnost zapro vrata verolomni nemško-nacionalni stranki k državnemu krmilu.

Po končnem podpisu locarnskih sklepov v Londonu je podal dr. Luthrovo kabinet ostavko, da se omogoči sestava vlade, ki bo imela v parlamentu večino in ki bo zvesto izvajala politiko, kakršno zahteva locarnski duh. Jasno je bilo, da je taka večina možna le iz onih strank, ki so v parlamentu glasovale za Locarno. Te logike se drži sam državni predsednik maršal Hindenburg, ki mu gre v tem oziru vsa hvala. Hindenburg je sploh globoko razočaral one, ki so ga postavili na čelo države. Hindenburg odobrava Locarno, Hindenburg zahteva sestavo velike koalicijske vlade s pritegnitvijo socialne demokracije in z izključitvijo nemških nacionalcev. Hindenburg kratkoma ne mara biti strankarski državni predsednik nemške reakcionarne desnice, marveč objektivno, pošten, samostojen vrhovni organ povojne Nemčije. Hindenburg se hoče držati naloga, ki mu jih predpisuje ustava.

Njegov pravilni nastop je izzval strupene izbruhe sovražstva pri Ludendorfovih fašistih, pobitost in komaj prikričano mržnjo pa tudi v nacionalističnem taboru. Sami dr. Stresemannovi stranki niso Hindenburgove želje nič kaj pogodi. Ljudski stranki, kot zastopnici težke industrije, ne diši sodelovanje v vladi s socialno demokracijo, predstavniou delavnih slojev. Navzlic nasprotnemu zadrževanju si še vedno žele nazaj v sladki zakonski objem z nemškimi nacionalci. Njena deviza je: delati zunanjo politiko s pomočjo levice, notranjo pa v duhu in s podporo desnice.

Naljubša bi torej bila ljudski stranki obnova desničarske koalicije. Začasno bi pristali tudi na figovo pero vlade zmernih meščanskih strank. Velika koalicija pa bi morala izvajati mnogotere socialistične politične, gospodarske in socialne zahteve, na katere težka industrija nerada pristane.

Ljudska stranka želi torej iz vsega srca, da bi bili socialnodemokratični pogoji za vstop v vlado čim težji, kar bi zvrnilo krivdo za razbitje poskusa velike koalicije na hrbet socialne demokracije.

Danes se vrši zborovanje nemške socialno-demokratične stranke, ki ima odločiti o njenem stališču napram nemški vladni krizi. Stranka reformističnega nemškega delavstva ima težko izbe-

Ostra kritika v finančnem odboru

Klic po reorganizaciji državne uprave in državnega gospodarstva. — Delovni program Narodne skupščine.

Beograd, 9. decembra. p. Današnji dan je bil v političnem življenju precej živahen. Jutri se ob 10. sestane Narodna skupščina. Pred začetkom dnevnega reda bo prometni minister odgovoril na vprašanje poslanca Žebota glede odkupa zemljišč za železniško postajo Tezno pri Mariboru. Smatra se, da se bo žu jutri sporočilo narodni skupščini poročilo ankete odbora o obtožbi proti dr. Lukiniću.

Narodna skupščina bo najbrže delala samo malo časa. Verjetno jo bodo 16. ali 17. t. m. poslali na božične počitnice, katere naj bi trajale preko pravoslavne novega leta.

Ministrski predsednik Pašić se počuti dobro, vendar pa ni šel iz svojega stanovanja radi hudega mraza. Tekom današnjega dne je z. Pašić sprejel večje število radikalnih prvakov. Seje ministrskega sveta ni bilo. Na dvoru je bil samo dr. Ninčić. V Narodni skupščini je bila skupna seja obeh sekcij finančnega odbora. Namen sestanka je bil da se razporedi delo v finančnem odboru glede proračuna. Pri vseh članih finančnega odbora je tendenca, da se proračun zmanjša.

Dalje je finančni odbor razpravljal o porabi presežkov dohodkov državne tiskarne Dr. Popović je zahteval, da se razprava odgodi, ker nista prisotna niti finančni niti prosvetni minister. Poslanec dr. Žerjav je kritiziral delo državne tiskarne, ki dela dražje nego druge tiskarne in uvaža neki novo monopol za šolske knjige. Izpričevala in šolske zvezke, ki se dobavljajo pod pritiskom prosvetne uprave, to pa tako drago

da to pomeni davek na prosveto. Predsednik finančnega odbora Radonić je priznal, da je to res in da je potrebno, da se zasliši prosvetni minister; zato se je zadeva odložila za jutrišnje sejo.

Poslanec Demetović (SDS) je ugotovil, da tudi člani večine smatrajo predloženi proračun za slab, kar pomeni nezaupanje vladi, ker ves finančni odbor zavzema odklonilno stališče. Gre za to, kako naj se doseže zmanjšanje proračuna. Prvo zmanjšanje je potrebno pri osebnih izdatkih, ki znašajo okoli 5 milijard. Redukcija uradništva bo uspešna samo tedaj, ako se izvede istočasno reorganizacija celokupne državne administracije in sicer v smeri dekoncentracije uprave. Sicer je nevarnost, da se bo reduciralo število uradništva v nižjih instancah ostalo pa bo število v centralni upravi, kakor dosedaj. Potrebno je sprejeti zakon o centralni upravi z redukcijo ministrstev, potem pa sestaviti komisije najboljših administrativnih strokovnjakov v državi, ki naj bi jih izdelali podroben načrt o dekoncentraciji državne uprave.

Debate se je udeležilo še več poslancev, ki so vsi govorili o potrebi štedenja.

Finančni odbor je naposled sklenil, 1.) da se vsem ministrstvom pošlje zahteva, naj pošljejo finančnemu odboru točen seznam vsega uradniškega aparata, 2.) da se v vladi izrazi želja po reorganizaciji državne administracije, 3.) da se investicije države izrednega državnega proračuna in zanje poiskajo drugi viri, 4.) da se reorganizirajo in pravilno izkoriščajo gospodarska podjetja države.

Pribečević pozvan na „viteški dvoboj“

Afera radi nedeljskega govora Svetozarja Pribečevića. — Odgovor Pribečevića na izzivanje.

Beograd, 9. decembra. p. Da karakterizira breznačelnje gotovih političnih akcij, je Svetozar Pribečević v svojem nedeljskem govoru na kongresu SDS naslikal tudi, kaj so pokretniki tzv. kongresa intelektualcev v Zagrebu govorili in kaj so potem delali. Kakor znano so aranžirali tega kongresa obrnili glavno ost proti demokratom, katerim so šteli takrat njihovo koalicijo z radikali kot največji greh. G. Pribečević je nadaljeval: Označili so kot glavno zadačo kongresa, da se koalicija demokratov z radikali razbije. Dobro, koalicija se je razbila toda eden od glavnih sklicateljev kongresa je takoj nato sprejel mesto poslanika iz rok homogenega radikalnega režima. (smeh, klici Smodlaka!) Govornik je naštel še več drugih slučajev ter nadaljeval: Eden od sklicateljev kongresa intelektualcev je danes na čelu neke jugoslovske nacionalne organizacije, kar pa ga prav nič ne ovira, da kot šef te strogo nacionalistične organizacije gre k vrhovnemu protektorju Srnaovcu s katerimi je njegova organizacija kakor oženj in voda in povsem nasprotnih pogledov in interesov. (Klici: Leontić.) Tako, prijatelji, končuje vsaka akcija, ki ni postavljena na načelni temelj, temveč jo diktirajo le osebni motivi in interesi. (Odobrovanje.)

Z očitkom: na adresu šefa neke jugoslovske nacionalistične organizacije je z. Pribečević aludiral na notorično dejstvo, da je predsednik direktorija »Orjuna« dr. Leontić nedavno posejil g. Pašića, ki je častni predsednik srbske plorenske šovinistične organizacije »Srnao«. O tem obisku ni bilo izdano nobeno poročilo v javnosti in je znano, da dr. Leontić ni bil pri g. Pašiću niti po sklicu niti z vednostjo direktorija, niti morda, da zastopa interese ali pritožbe Orjuna pri g. Pašiću kot predsedniku vlade.

To sicer ostro a politično povsem korektno in dopustno kritiko je porabil dr. Leontić, da izzove eno tzv. viteških afer, ki so zbrane zlasti iz Budimpešte.

Danes dopoldne je namreč prejel g. Pribečević preko dveh zastopnikov, katerih eden je dr. Anđeličević, poziv dr. Leontića na viteško zadostženje t. l. na dvoboj. G. Pribečević je takoj odgovoril, da je seveda za svoje besede vedno osebno odgovoren, vendar si kot politik od nikogar ne da kratki pravice, da kritizira postopanje drugih polit. oseb. Danes ko se celo konflikti med državami rešujejo na kulturn način potom arbitraž, se mu zdi, da so izzivanja na dvoboj po nekakem viteškem kodeksu anahronizem, ki ga mora odkloniti.

ro: da z vstopom v vlado omogoči izvajanje locarnskega pakta, ki odgovarja njenemu zunanjepolitičnemu naziranjju, da omogoči povrnitev Nemčije v demokratičen režim, čeprav s tem sprejme rizik začasnega porasta komunistične demagoške agitacije; ali pa da odkloni sodelovanje v veliki koaliciji in vrže Nemčijo ponovno v naročje reakcij.

Nemška demokratska stranka in vsi demokrati Evrope želijo iz vsega srca, da se zbor socialne demokracije odloči za prvo pot in stavi zmerne notranjepolitične in socialne zahteve, ki bi omogočile ljudski stranki sleherni izgovor za sestavo vlade velike koalicije.

Razkrinkane vsenemške intrige proti Jugoslaviji

Kako in zakaj so nastale vesti o nameravani četaški ofenzivi proti Koroški.

Dunaj, 9. dec. m. Vest, da se v Jugoslaviji pripravljajo sovražne akcije proti Avstriji, da Orjuna namerava četniško ofenzivo proti Koroški in da se iz Jugoslavije vodi v slovenskem delu Koroške z velikimi sredstvi iredentistična propaganda, so v Avstriji zelo vznemirile. O stvari je bilo govora celo v dunajskem parlamentu in avstrijska vlada se je tudi obrnila na jugoslovske zunanje ministristvo, da dobi pomirjevalna zagotovila. Ker so vse te senzacije očitno izmišljene, je bilo interesantno ugotoviti, odkod izvirajo in v kakšnem interesu so bile lansirane v javnost. Na podlagi avtentičnih informacij vam lahko poročam sledeče:

Pred mesecem se je vršil v Celovcu velik protislovenski shod, katerega namen je bil, znova nahnjati avstrijsko nemško javnost proti slovenskemu življenju na Koroškem, Kolovodje vsenemških terorističnih organizacij so pri tej priliki sklepali o taktiki, s katero bi se v bodoče dala napredujoča slovenska samozavest na Koroškem diskreditirati in tako dobiti razlogo, da se že z energičnimi sredstvi zatirajo koroški Slovenci. Obenem naj bi se doseglo kompromitiranje Jugoslavije. Dejstvo, da sta bila povodom proslave šletnice plebiscita v Celovcu aretirana dva slovenska Orju-

naša, ki sta iz radovednosti prišla gledat celovško slavnost, je dal glavni inspiratorjem slovenske gonje povod, da so z dozdevno verjetnostjo mogli konstruirati fantastični projekt predstoječe orjunaške ofenzive proti Koroški ter denuncirati glasilo koroških Slovencev »Koroški Slovenci« in vodilne koroške narodnjake velezdajniške konspiracije z jugoslovenskimi »sovražniki«.

Ko so izumitelji tega famoznega projekta skušali spraviti izmišljeno senzacijo preko resnih dunajskih časopisov v svet, so naravno naleteli na previdno umikanje. Preostalo jim zato ni nič drugega, nego da so se zatekli k dunajskemu bulvarnemu listu »Die Stundes«, ki ga nikdo ne smatra resnim. Potom »Stunde« so koroški vsenemci pripravili javno rezonanco, da je avstrijska vlada tem lažje nasleda njihovim informacijam. Bahaio se sedal, da so z uspehom zadovoljni, ker so jim to nesrečilo pred Evropo denuncirati koroške Slovence kot izdajalski element, ki ga je torej treba preganati in izzvati celo od jugoslovskega ministra Niščića demanti, ki je bil očitno oddan. Predno je jugoslovske zunanje ministristvo spregledalo zvito zamišljeno igro koroških vsenemških teroristov.

Ceška narodna koalicija obnovljena

Včeraj je dosedanji min. preds. Švehla sestavil parlamentarno vlado šestih čl. narodnih strank. — Parlament bo sklican dne 15. t. m.

Praga, 9. dec. s. Po več nego tritedenski krizi se je končno posrečilo sestaviti vlado narodne koalicije, v kateri sodeluje poleg dosedanjih koalicijskih strank tudi obrtniška stranka. Konflikti, ki so dosedaj spravljali obnovitev koalicijske, so bili izravnani na ta način, da je sporni portfelj prosvete prevzel agrarec vseuč. profesor dr. Srđinko, železnice soc. demokrat V. Bechyne, pravosodje agrarec dr. Višňovský, vojsko narodni socialist Střibny, pošte in telegraf pa klerikalec msgr. Šramek. Dve ministristvi sta prešli v likvidacijo: izenačenje zakonov in prehrana. Prvo je podrejeno ministristru soc. politike drju Winterju (soc. dem.), drugo je dobilo v bivšem ministristru pravde drju Dolanskem (kler.) intermističnega vodjo in likvidatorja. Ministristvo financ je bilo izročeno priznanemu strokovnjaku bivšemu nar. dem. poslancu drju Englišu, minister za Slovaško pa bo tudi v sedanjem kabinetu uradnik dr. Kallay.

felje, narodno socialistična stranka 3, odnosno 2, ker se ministra Beneša šteje kot strokovnjaka, soc. demokratska stranka 2 in vodstvo ministristva za izenačenje. Čsl. ljudska stranka (klerikali) 2 in vodstvo ministristva za prehrano, narodni demokrati 1 in obrtniška stranka 1 portfelj.

Prezident republike je danes imenoval novo vlado v sledeči sestavi: Predsedstvo: A. Švehla (agr.), zunanje zadeve: dr. Beneš (nar. soc.), notranje zadeve: dr. Nosek (kler.), prosveta: dr. Srđinko (agr.), pravosodje: dr. Višňovský (agr.), trgovina: inž. Dvoraček (nar. dem.), promet: Bechyne (soc. dem.), javna dela: Mičoch (obr. str.), poljedelstvo: dr. Hodža (agr.), vojska: Střibny (nar. soc.), socialna skrb in izenačenje zakonov: dr. Winter (soc. dem.), pošta in brzojav: mons. Šramek (kler.), narodno zdravje: Tučný (narod. soc.), vodstvo prehranbenega ministristva je poverjeno dr. Dolanskemu (kler.), za finančnega ministra je imenovan prof. dr. Engliš, za ministra za Slovaško dr. Kallay

Pričetek finančne samostojnosti Avstrije

Generalni komisariat Zveze narodov preneha definitivno poslovati s 1. julijem 1926. — Pozneje bo le še poslovna kontrola upnikov.

Dunaj, 9. decembra. s. Pogajanja s finančnim odborom Zveze narodov glede odprave oziroma izpremembe kontrole v Avstriji so se danes končala. Sicer so bile glavne točke v načelu določene in sprejete že meseca septembra ter je bilo že takrat sklenjeno, da preneha kontrola v bistvu s 1. januarjem 1926, vendar so bila potrebna dolgotrajna pogajanja glede posameznosti režima preloadne dobe, to je do 1. julija 1926.

Na podlagi doseženega sporazuma se v bistvu odpravljajo nadzorstveno delovanje generalnega komisariata Zveze narodov z novim letom, vendar pa poteče mislja dr. Zimmermanna šele 1. julija 1926. Od tega

dne naprej se bo vršila kontrola samo še v obliki poslovnega odbora upnikov Avstrije. V bodoče bodo prevzemali zastavljene dohodke pooblaščenca upnikov, od katerih bo po eden v Bruslju, Londonu in Stockholmu. S tem bo zaključeno poslovanje generalnega komisariata. Od 1. julija naprej se bo izvajala kontrola le še nad tobačnimi in carinskimi dohodki. V vprašanju kreditnih preostankov, so bile dosežene največje ugodnosti. Preostali krediti se bodo lahko brez težko porabili za investicije. Proračun za l. 1927. bo sestavljen že brez vsakega nadzorstva z normalno odgovornostjo avstrijske vlade in parlamenta.

Mraz v Jugoslaviji

Beograd, 9. decembra. p. Davi je znašala temperatura v Beogradu 16,7 stopinj pod ničlo, v Kragujevcu na 24. Središče hladnega vala se nahaja nad našo državo, nad Madžarsko, Rumunijo in Češkoslovaško. Sodi se, da bo ta mraz trajal še par dni. V Kragujevcu je nočoj znašala temperatura 20 do 24 stopinj pod ničlo. Donava in Sava sta zamrznili. Promet na obeh rekah je onemogočen.

Slabi izgledi za avstrijsko armado

Dunaj, 9. decembra. s. Danes so se kakor običajno vsako leto pričela novačenja za avstrijsko zvezno armado. Ob tej priliki se je pokazala beda dunajskega prebivalstva v grozni luči. Zaradi velike brezposelnosti se je pred poslopjem, kjer se vrši novačenje, zbralo veliko število deloma še mladih brezposelnih ljudi. Od priplašenih jih je bilo spoznanih za sposobne le 10 odstotkov, ostale pa so morali po soglasnem mnenju vojaških zdravnikov zavrniti kot nesposobne in oslabele zaradi nezadostne prehrane.

Vojaška konferenca v Parizu

Pariz, 9. decembra. e. Danes dopoldne se je vršila na Quai d'Orsay vojaška konferenca, ki so se je udeležili ministrski predsednik Briand, vojni minister Painlevé, maršal Foch, maršal Petain in generalni Fochovnega generalnega štaba. Ministrski predsednik Briand je o namenu te konference izjavil naslednje: »Proučevali smo vojaške probleme, na katere je osredotočena vsa pozornost naše države: Maroko, Sirija, reorganizacija porenske armade itd. Sestavili smo mal vojaški svet, da podpiše mir.«

Nevaren stric perzijskega šaha

Pariz, 9. decembra. s. Bivši perzijski šah Ahmed Riza je zaprosil francosko policijo za varstvo, ker je te dni prejel od svojega strica v Maroku pismo, v katerem se mu grozi z umorom, ako ne plača 50.000 dolarjev. Bivši šah označuje svojega strica kot nasilnega človeka in v strahu, da bi ne izvršil nanj atentata, je zaprosil za varstvo policije.

Velikanski požari

Roudaix, 9. decembra. d. Včeraj ponoči je nastal v tukajšnji bombažni predilnici velik požar, ki je povzročil nad 1200 milijonov frankov škode.

London, 9. decembra. d. V ladjedelnici v Hullu je izbruhnil včeraj ponoči požar, ki je popolnoma uničil vse naprave. V pristanišču zasidrani parniki so morali naglo odpluti, da jih niso zajeli plameni. Tudi več vlakov se je moralo odpeljati. Po doseganju poročilih ni človeških žrtev, pač pa je požar napravil ogromno materialno škodo.

Trst, 9. decembra. e. Iz Bengasija poročajo, da je požar uničil parnik »Fausto Cosulich«, ki je bil last tržaške broderske družbe A. G. Virgilio Cosulich. Posadka se je rešila. Parnik »Fausto Cosulich« je odplul pretekli ponedeljek z Reke v Bengasij ter je bil ustovoren z bencinom, namenjenim italijanski armadi v Cirenajki.

Za smučarje

Kompleten dres: čepica, bluza, hlače in ovojke, blago iz impregniranega švicarskega lodna, prvovrstno po specialistu izdelane dobite za ceno Din 940 do 1000 pri trvd. P. R. Schwarz b. Ljubljana.

Zunanja politika Jugoslavije

Referat posl. dr. Grisogona na kongresu SDS v Beogradu.

Posl. dr. Prvislav Grisogono je na kongresu SDS podal referat o zunanji politiki. Izvajal je: Samostojna demokratska stranka nima posebne zunanje politike, ker naš narod ima in mora imeti samo eno zunanjo politiko. Glavne karakteristike naše politike so naša miloljubnost, ohranitev stanja, ustvarjanje z mirnimi pogodbami in naša nacionalnost, po kateri ni v naših aspiracijah ne gremo dalje od ozemlja, na katerem živi naš narod. Pri nas ni imperijalizma. Pri izvajanju zunanje politike se morajo uspehi in neuspehi podvreči kritiki, tembolj ker niti Narodna skupščina, niti vlada nimajo popolnega vplogleda niti kontrole vodstva zunanjih poslov. Vodita jih samo minister za zunanje stvari in predsednik vlade. Karakteristika našega zadržanja je, da smo bili pri posameznih velikih dogodkih zunanje politike pasivni. Tako začetkom nismo sprejeli ponudbe antante o naših mejah z Italijo, pozneje pa smo morali sprejeti še slabšo solucijo, prepuščeni direktnim pogajanjem z Italijo, dočim smo prej imeli posla z demokracijami Francije in Anglije. Kriv, da zato je bila v sestavi naše mirovne delegacije, ki je motrila stvari s plemenskega in teritorialnega stališča ter so bili v delegaciji zastopniki posebej srbskih, posebej hrvatskih in posebej slovenskih interesov, mesto da bi vsi delegati zastopali celokupne splošne interese naroda in države. Doživeli smo celo, da so posamezni člani pred očmi Evrope drug drugemu očitali zanemarjanje drugih plemenskih interesov. Mi z vsemi svojimi koncesijami nismo uspeli ustvariti zase ugodno mejo. Na severni meji smo pasivno sistrirali zrušenju madžarskega liberalnega in demokratskega režima, ki je bil pripravljen prilagoditi se novi situaciji, dasi bi ga morali vsaj moralno podpirati. Pasivno smo motrili tudi zrušenje Stamboliškega v Bolgarski, torej režima, ki nam je bil prijateljski. Ravno tako smo bili pasivni tudi napram Grčiji. Mi bi bili morali urediti stvari z Grčijo, kjer je ostalo preko 300 tisoč naših ljudi. Ne more biti dobrih odnosov, dokler se ne zajamči mirno kulturno in gospodarsko življenje tamonjih naših bratov. Mala antanta je svetla točka v naši zunanji politiki. Popolniti jo je še treba s celim sistemom zvez in dogovorov, ker nam ona ne garantira varnosti na vseh straneh. Sedem sosedov imamo, od katerih nam polovica ni popolnoma zanesljivi. Tekom sedmih let bi bila morala naša zunanja politika pretvoriti več kakor samo enega (t. j. Rumunijo) v zaveznika. Z Bol-

garsko so odnosi nerazčistični radi bolgarskih vpadov. Nikdar se nismo energično lotili ureditve teh odnosov. Na Madžarskem niti še ni kraljevine, niti republike. Tudi tu vodimo politiko pasivnosti. Z Italijo so ravno tako odnosi nerazčistični. Z nikomur nečemo vojne. Vendar za to ne zadostuje pozicija skrivljeneza hrbita, temveč je baš v to svrhu potrebna energičnejša stališča. Nobene dolžnosti nimamo, da svoje brate, ki so ostali v Italiji, iztrgamo iz svojega srca. Oni so doprinesli največjo žrtvo za uveljavitev naše države. Tega nam Italija ne sme zameriti, ki se je prva zgradila ravno na načelu narodnosti. Veselile (in z njo Italija) so odklonile obvezo posebne zaščite manjšin z argumentom, da imajo v svojih ustavah varančilo za enakopravnost vseh državljanov. Zato je treba Italijo opozoriti v slučajih, ki se pripetijo, na te določbe njene ustave. G. Ninčić vedno kaže svojo pokornost z refrenom: nečemo vojne. Kakor da med vojno in prošnjo s sklenjenimi rokami za odpuščanje ni druge solucije. Prvi pogoj za uspešno vodstvo zunanje politike je biti dobro obveščen. Mi pa nismo bili obveščeni niti o smrti Stamboliškega, niti o prihodu Mussolinija. Takrat nam je rimski poslanik sporočil, da je mandat za sestavo kabineta poverjen Salandri, haš ko je prevzema moč v državi g. Mussolini... Govornik kritizira popolno pomanjkanje propagandistične službe v inozemstvu. Pomanjkanje te propagande in pa propaganda proti nam je uporabljala tudi nosiljo, namreč Blairvo posojilo. Zunaj še nimamo dovolj konzulatov. V Južni Ameriki se naši državljani za Informacije Ltd. morajo obračati na črnogorski konzulat, ki tam še obstoji! Govornik opozarja na močno finančno silo naših izseljencev v Južni Ameriki. V Genovi je še vedno deska in zastava črnogorskega konzulata. Črnogorski konzulat je tudi v Benetkah. Vendar se nobeden naših delegatov pri pogajanjih z Italijo ni spomnil, da bi zahteval remedeure. Nekdaj je mala kraljevina Srbija vezala svojo zunanjo politiko na veliko Rusijo, ki je na svojo zastavo zarisala tudi življenje južnih Slovanov. Danes pa je velika razlika in naša zunanja politika je bolj komplicirana, zaveznika v Rusiji ni, proti nam pa je mnogo anetita. Zato je treba zgraditi sistem zvez ter nasloniti se na velike demokracije Francije in Anglije. Vodstvo naše zunanje politike, kakršno je bilo dosedaj, ni bilo dobro. (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Predsednik Coolidge o aktualnih vprašanjih ameriške politike

Razorožitveno vprašanje. — Locarno. — Mednarodno razsodišče. — Problem dolgov Ameriška vojska.

Washington, 8. decembra. Letošnja poslanica predsednika Coolidgea, ki je bila danes prebrana pred obema zbornicama, vsebuje predvsem ugotovitve potrebe državnega varčevanja, ker znašajo državni dolgovi 20 milijard dolarjev, od katerih odpade 642 milijonov za vojsko in mornarico. Predsednik ugotavlja nadalje ugoden gospodarski položaj, ki ne opravičuje nobene radikalne spremembe v notranji politiki. Treba pa je olajšati davčno breme, ker pride poleg precejšnjih državljnih in kraljevinih davkov povprečno 30 dolarjev federativne davka na vsakega ameriškega državljanca.

O vnanji politiki Zedinjenih držav vsebuje poslanica nastopna izvajanja:

Vnanja politika Zedinjenih držav temelji na podlagi mira, dobre volje in dobrih dejanj. Smernice te politike so vodile k postopni odstavki spornih vprašanj in k boljše mu prijateljskemu razmerju med Ameriko in ostalim svetom. Amerika je pripomogla k razjasnitvi reparacijskega problema in je s tem pripravila pot v Locarno. Ratifikacija londonskih pogodb je bil nadaljni korak k pravemu miru. Naravne izpolnitve locarnskih pogodb so nadaljni mednarodni dogovori v smislu washingtonske konference, ki je morala zaradi odpora posameznih evropskih držav odstaviti z dnevnega reda vprašanje o omejitvi orožarstva na kopnem. Ta zadeva je tako specifično evropski problem, da morajo Zedinjene države pozdraviti s posebno hvaležnostjo vsako akcijo, ki stremi po zmanjšanju evropskih armad. Ko bo izvedena omejitev na kopnem, se bo lažje razpravljalo o vprašanju razorožitve na morju. Vlada in kongres sta ponovno izjavila svojo pripravljenost, da se skliče tozadevna konferenca, ki bi mogla imeti dobre rezultate, ako kongres dovolj udeležbo Amerike na konferenci, ki bi bila sklicana v teh okoliščinah. Nasprotno pa morajo Zedinjene države odkloniti svojo udeležbo na konferenci, ki bi bila že vnaprej obsojena na neuspeh.

Glede carinske konference v Pekingu je Amerika pripravljena ugotoviti kitajskim gospodarskim in narodnim aspiracijam, kolikor je to možno v skladu z interesi ostalih prizadetih držav. Poslanica poudarja, da nadalje važnost pristopa Zedinjenih držav k haasckemu razsodišču, s čimer pa Amerika ni prevzela nikakih obveznosti glede Zveze narodov. Predsednik Coolidge naglašuje, da je Amerika pristopila k razsodišču pod pogojem, da ni vezana na noben sklep med narodnega razsodišča, ki se je storil brez njene pritrditve. Amerika tudi ni prevzela nobene obveznosti, da bi morala kakršnekoli sklepe predložiti mednarodnemu razsodišču. Ameriško sodelovanje bo v vsakem oziru le gostovoljno.

Važno je za Ameriko vprašanje fundacije evropskih vojnih dolgov. Francija dolguje Zedinjenim državam 3,34 milijard, Grčija 0,15 milijard in Jugoslavija 0,51 milijard dolarjev. Predsednik upa, da bodo te svote v bližnji bodočnosti fundirane, naker bo znašala Ameriki dolžna vsota približno 20 milijard dolarjev t. j. približno vsoto ameriških državnih dolgov.

Končno se bavi poslanica z vprašanjem narodne obrambe. Predsednik ugotavlja, da znaša oborožena moč Zedinjenih držav skupno z armado 585.000 mož ter priporoča kongresu, naj sprejme zakon, ki bo omogočal vladi mobilizacijo v slučaju nevarnosti. Glede vojne mornarice izjavlja, da so vse velike ladje, ki jih je washingtonska pogodba dovolila Ameriki v službi in da bodo zastarele ladje kmalu nadomeščene z novimi. V gradbi so nadalje matične ladje za letala, podmorniki in bojne križarke. Predsednik se zavzema končno za močno zrakoplovstvo in za podporo trgovinske mornarice, ki je velikega pomena za narodno obrambo in za ameriško trgovino. Ostanki državne trgovinske mornarice naj bi se prodali zasebnim družbam.

Mariborski občinski svet

Maribor, 9. decembra. Nocojšnja seja občinskega sveta je bila zelo živahna. Zasedene so bile popolnoma tudi galerije. Na vrsti so bila predvsem županova poročila. V upravnih odborih Mestne hranilnice je bil mesto umrlega ravnatelja Voglarja izvoljen trgovec Ferdinand Pinter. Na svetniški konferenci v Beogradu je bil svetnik g. Ošlak je zahteval pojasnila, čemu župan sliši ukrepe magistratnih uradnikov na intervencijo klerikalnih poslancev. Veterinar je namreč nekemu špeharju konfisciral oku ženo meso in prepovedal prodajo. Na intervencijo gg. Zebota in Veseniaka pa je bala moral veterinar svoj ukrep preklicati in mesar je nadaljeval s prodajo mesa na trgu. Tržno nadzorstvo je temu špeharju prepovedalo nadaljno prodajo mesa; špehar pa je šel v odvetniško pisarno g. župana, ki mu je izposloval zapetno dovoljenje prodajanja na trgu. Župan je odgovoril, da je dovolil prodajo mesa le od onih svinj, ki jih je špehar že pred sprejemom prepovedi za klat. Ostalo pa župan ni ničesar znanega in bo poročal na prihodnji seji. Invalidu Kopini je dovoljena gradnja barake na Kralja Petra trgu. Glede elektrifikacije železniškega kolonije bo župan stopil v stike z železniško upravo. Socialisti so tudi kritizirali postopanje glede mestnega kina, kjer je g. Roglič nastavljen kot mestni uslužbenec. Istočasno pa prosto razpolaga s prostori kina, nosi vse stroške in plačuje občini 5000 Din. Obč. svetnik Bahus je trdil, da sta bila javnost in oblastvo o pravem razmerju glede mestnega kina mistificirana, kar pa je župan zavrnil. »Mariborišče«, zavod za brezposelne služkinje, je dobil od občine 3500 Din podpore.

Stanovanjska akcija. Poziv javnosti. Glede toliko razpravljane stanovanjske akcije je danes občinski svet prišel pravzaprav samo do tega sklepa, da bodo izdali poziv javnosti, ki naj tudi prispeva k stavbenim stroškom pri občini. S tako nabranim kapitalom se mislijo zidati hiše, ki bi postale lasti onih, ki so h gradnji prispevali in bi v obliki najemnine odplačevali občini posojila. Poziv pa bo še odsek proučeval in sestavil.

Boj za pokopališče. Mariborski kapitelj bi rad zamenjal svoje pokopališče, takozvano staro mariborsko mestno pokopališče, z občinskim pokopališčem na Pobrežju, ki pa je mnogo večje. Zadevo forsira klerikalni občinski klub. O tej zadevi je poročal danes dr. Jerovšek (SLS), ki je obenem predsednik finančnega odbora. Slikal je mestno pokopališče na Pobrežju kot nedonosno in na dolgo in široko razkladal, kake stroške bo še imela občina s tem pokopališčem. Sama ograja da bo bala stala 400.000 Din, kar pa je seveda neskončno pretrano. Prostor, ki ga nudi cerkev, pa bi bala občina nujno rabila za regulacijo Strossmayerjeve ulice in za postavitev poliklinike za šole. Občina bi dala cerkvi 44.000 m², dobila pa bi 33.000 m². Občinsko pokopališče je cenil na 854.000 dinarjev, cerkveno pa na 700.000 Din. Cerkev v pokopališču da že deset let ničesar ne donaja, med tem ko donaja občinsko 24.000 dinarjev letno. Razen tega je cerkev zahtevala, da mora ostati staro pokopališče 10 let nedotaknjeno, v nadaljnjih 40 letih pa se sme uporabljati le za vrt ali park.

Proti je govoril najprej soc. Ošlak in za njim dr. Lipold, ki je v daljšem govoru dokazoval, da bi imela občina pri tej zamenjavi veliko škodo. Razlika znaša 150.000 Din. Staro cerkveno pokopališče je za 50 let mrtev kapital. Mestna občina ima svoj potreben zavod, ki lahko občinsko pokopališče še dalje upravlja in tako pripomore občini letno do krasnega dobička, ki znaša ne le 24.000 Din temveč 61.000 Din. Občina bi imela pri zamenjavi še novo škodo radi investicij v novo pokopališče. Za take izdatke pa ni nikjer kritja. Socialisti so se tudi, kako da je cerkev naenkrat tako velkodušna napram občini s svojo zamenjavo. Nemci so bili pred sejo tudi še proti zamenjavi, danes pa so se na vse kriplje pehali za klerikalno kupčilo. Socialisti so pa v stvarnih besedah očitali pozabljenost na nekdanjo svobodomiselnost. Tudi narodni socialisti so šli deloma s klerikalci. Nastala je burna debata in prerokanje vse vprek, tako da je morala biti seja prekinita. Pri glasovanju pa so najprej glasovali o »premišnevalnem predložu podžupana dr. Lipolda, da se zadeva vrne odseku v novo proučevanje. Ta predlog je prošil z enim glasom večine. Za predlog so glasovali tudi na rodni socialisti, dočim so potegnili Nemci s klerikalci. Ta pokopališčna debata je trajala domala dve uri.

Dvanajstino. Končno je občinski svet sklenil, da zaprosi velikega župana za dovoljenje dvanajstino za mesec januar in februar, ker proračun za bodoče leto še ni dogotovljen. Ker se dnevni red seje ni bil izčrpan, bodo nadaljevali s sejo prihodnji torek.

Politične beležke

+ Klerikalno hujskanje. Mariborska »Naša Straža« piše 7. t. m.: Škofovski odbor ni našel razumevanja na tistih mestih v Beogradu, na katere se je obrnil. Še sprejeti niso bili škofje ne na dvoru ne pri gosp. Pašiču, celo minister v njih ni hotel poslušati, kakor je to njegova dolžnost. Zato so škofje prisiljeni, da se obrnejo na katoliško ljudstvo. — Kakor smo že ugotovili, je diakovski škof dr. Akšamovič označil vse te trditve za lažne izmišljotine. Hujskanje mariborske »Naše Straže« je tem bolj značilno, ker so njeni duševni očete prav gotovo bili navzoči pri slovitih škofovski konferenci dne 3. t. m. v Mariboru, ki jo je škof dr. Akšamovič označil samo kot govorjenje škofa dr. Karlina in za kateri so prav gotovo zvedeli, kako so bili škofje sprejeti v Beogradu in kaj so opravili. Za moralno kakovost slovenskih klerikalnih listov, ki izhajajo pod patronatno slovenskih škofov, je nadvse značilno, da jih le očitno postavljajo na laž član izvrševalnega odbora jugoslovenskega episkopata diakovski škof dr. Akšamovič.

+ Naš parlament. Na izjavo Sv. Pribičevića na kongresu SDS, da je naš parlament samo dekoracija, je radikalno »Vreme« napadlo Sv. Pribičevića. Češ. od kdaj na naša država ni več parlamentarna. Radikalnemu listu odgovarja »Reč«, da v vseh parlamentarnih državah parlament ustvarja in ruši politični položaj, naše vlade pa ne padajo v parlamentu. Vlada Narodnega bloka ni padla v skupščini, parlament ni izrekel nezaupanja, vendar pa je bila razbita. Razbita je bila s talnim sporazumom radikalov in radičevcev, vsled katerega je Pašič podal ostavko. Sedanjega političnega položaja ni ustvaril parlament, vlada snorazuma je bila osnovana preko parlamenta s protokoli, ki so neznani širši javnosti in parlamentu. Ali je skupščina mogla ustvariti položaj, o čegar podlagi je imela toliko pojma, kakor vsak drug človek na ulici? »Dvotretinska večina je sprejela fait accompli in vlada se ne naslanja na to večino, temveč večina na vlado. Parlament, ki ne vé za podlago gotovega političnega položaja in ki se naslanja na vlado, pa je brez dvoma le dekorativni parlament. A ne samo to. Ta vlada, ki se baše naslanja na dvotretinsko večino, je bila kljub tej večini že dvakrat tekom petih mesecev v dejanski krizi. Z njeno so izstoppili posamezni ministri in vstopili drugi ne glede na to, da prvi niso dobili nezaupanja v parlamentu, medtem ko so bili drugi od istega parlamenta diskvalificirani tudi za poslance, a še bolj za ministre. In kakšen je to parlament, ki dopušča, da sedi v njem

Zdravje in sreča

Mamica in otročiček, vsa čista dehtita zarita svežosti, okusna, oskrbovana. Veselo zdravje se smeje z lestečimi zobmi.

Dnevna gojitev v »Kalodontom« je najsigurnejša pot, da obvarujete lepoto in zdravje Vaših zob.

kot minister človek, ki ne more sedeti v njem kot navaden poslanec? Tak parlament je preslab, da bi mogel uveljavljati svojo voljo napram vladni volji. Naš parlament se je pričel informirati o političnem položaju iz novin, ki stoje pod vplivom raznih »sporazumov« in »novih situacij«, namesto, da bi sam ustvarjal položaj.

+ Napori dr. Korošca, Torkova »Samouprava« ugotavlja, da skuša dr. Korošec s svojo klerikalno stranko maskirati partizanske cilje z izzivanjem kulturnega boja. Za vsako ceno hoče izzvati spor med katoliško cerkvijo in državo, provocirati kulturno borbo, četudi je država noče. Vse akcije dr. Korošca in njegove stranke so v zadnjem času preračunane na to, da bi došlo do tega nepotrebnege, nezaželenege in škodljivege boja. Po njegovem računu je to edini način, da se izvleče iz politične zagate ter nadalje ovira konsolidacijo razmer v naši državi. »Samouprava« izraža uverenje, da kljub vsem naporom klerikalcev in njihovog ne-skrupuloznog voditelja ti načrti ne bodo uspeli. Vera in cerkev sta preveč sveti stvari, da bi se smele uporabljati za malenkostne strankarske svrhe. Dasi je gotov del slovenske duhovščine dopustil, da se vera degradira v politično sredstvo, vendar pa je težko verjetno, da bi na to pristali ostali in znatno večji del katoliške duhovščine v Jugoslaviji. Ako bi na to tega došlo, kar noben pameten človek ne more želeeti, potem bo država znala poskrbeti za varstvo svojih interesov in za dostojanstvo katoliške vere in cerkve. »Samouprava« ne veruje, da se bodo stvari tako razvijale, ker si ne more misliti, da bi imel katoliški kler tako malo spoštovanja in naporov in tako malo ljubezni napram lastni državi, vsled česar misli, da se bodo tudi sedanjí napori dr. Korošca končali kakor vsi dosedanjí.

+ Hrvatski pučkarji in katoliška duhovščina. Kakor poroča zagrebški tednik »Katoliški list« v svoji zadnji številki, je izročila deputacija župnikov zagrebške stolne dekanije nadškofu dr. Bauerju spomenico, v kofji ga naproša, naj ostane novi hrvatski katoliški dnevnik, ki ga nameravajo v kratkem izdati, popolnoma nestrankarski, ker ni samo potrebno, da ostane glasilo krščanskega svetovnega naziranja izven vseh strank, temveč je tudi popolna resnica, da se more katoliško prepričanje razširati in ojačevati le, ako ni vezano na nobeno politično stranko. Ker se je ozajnilo, da se trudijo nekateri volivni člani hrvatske pučke stranke, kako bi napravili novi katoliški dnevnik za svoje strankarsko glasilo, prosí zagrebška katoliška duhovščina nadškofa, naj vpliva na vodstvo pučke stranke, da opusti svoje namere. Spomenico je podpisalo 12 duhovnikov. Kakor znano, se tudi vodstvo slovenske klerikalne stranke močno prizadeva, da bi novi hrvatski katoliški dnevnik postal glasilo hrvatske pučke stranke in je nedavno mariborska »Naša Straža« pisala, da je samo na ta način dano zadostno jamstvo, da ostane novi dnevnik res tudi katoliški. Spor zaradi hrvatskega katoliškega glasila je zanimiv zaradi tega, ker dokazuje, da velik del hrvatske katoliške duhovščine obsoja istovestjenje katoliške vere s klerikalno politiko.

+ Zemljoradniški svarilo radičevca. Beograjske »Novosti« prinašajo povod nedeljskega zbora radikalov v Zagrebu dahiši uvodnik, kjer navajajo, da sta glavna govornika Ljuba Jovanović in Laza Marković, sedanja dva najboljša branitelja radikalne stranke, težila za tem, da dokažeta, kako je sporazum z radičevci rešil naš državni problem.

Doslej je ves svet imel dovolj časa in prilike uvideti, da je sporazum v mnogem koristil njegovim tvorcem, nikakor pa narodu. To je razumljivo in ločljivo, ker se je pri sklepanju sporazuma najmanj mislilo na narod, nego so radikalni kakor vedno tudi tu mislili predvsem na sebe. Nihče ne oporeka, da je radikalna stranka glavna predstavnicja srbskega rodu, toda samo v toliko, kolikor je njeni policiji uspelo uničiti svobodo in onemogočiti pravo izražanje ljudske volje. Srbsko plemo je dovolil trpeti pod bremenom radikalnih dobrot in jih rade volje prepustilo radičevcem, ako so jih željni. Toda Radič in njegovi bodo imeli še dovolj časa za kesanje, ko bodo spoznali, kaj vse jim radikalni nudijo. Vendar pa — pravijo »Novosti« — želimo Radiču in njegovim, da ne bi prepozno uvideli, kdo so in kakšni so sedanjí radikalni prvaki. Ako se jim oni popnejo na vrat, bodo radičevce ponovno spravili v mišjo luknjo, iz katere se ne bodo več mogli izvleči. Eđni spás radičevcev in celega naroda je samo v tem, da se radikalni čim prej odpravijo z vlade. Kolegi gosp. Puclja so torej pričeli streljati s težkimi kanoni...

Po svetu

— Novi francoski poslanik v Washingtonu. Za novega francoskega poslanika v Washingtonu je imenovan radikalni senator Henri Bérenger. Senator Bérenger je bil član Caillauxove delegacije pri zadnjih washingtonskih pogajanjih.

— Člani pripravljalnega odbora za razorožitveno konferenco. V pripravljalnem odboru za razorožitveno konferenco bodo poleg stalnih desetih članov in poleg Nemčije po njenem vstopu v Zvezo narodov zastopane tudi nastopne države: Jugoslavija, Poljska, Rumunija, Holandska in Finska. Rusija in ameriško Zedinjena države bodo povabljene naj imenujejo v odbor svoje zastopnike. Končnovaljavna odločitev o delovnem programu pripravljalnega odbora se bo storila najbrže šele po vstopu Nemčije v Zvezo narodov.

— Irski parlament odobril ulstersko pogodbo. V irskem parlamentu je glasovalo 55 poslancev proti 26 za vlado. Ministrski predsednik Cosgrave je izjavil, da je ulsterska pogodba mejnik v zgodovini Irske.

— Francoski fašisti. V ponedeljek je izšla v Parizu prva številka novega dnevnika »Le Nouveau Sicle« s podnaslovom »organ vsenarodnega bratstva za čuvanje politike zmagovalcev«. Ravnatelj lista Valois piše v uvodniku, da hoče biti list zanesljiv vodnik Francozov v sedanjí politični in gospodarski krizi in da bo vseobal stalno rubriko za organizacijska poročila francoskih fašistov. Valois je bil svoječasnó ravnatelj lista »Action Française«.

— Ureditev rumunskih dolgov v Ameriki. Iz Washingtona poročajo, da je bila 6. t. m. podpisana pogodba glede odplačevanja rumunskih dolgov Zedinjenim državam.

Šah

Moskovski turnir. V ponedeljek so se igrale prekinjene partije. Retti je dobil proti Bogatirčuku, Spielmann proti Romanovskomu. Remis sta bili partiji Torre-Iljin Zenevski in Verlinski-Retti. V zadnji partiji je Lasker remiziral z Gotthilfom in si s tem zagisural drugo mesto. Tretje mesto ima Capablanca, ki je bil ta dan prost.

Sahovski match Ljubljana-Trst. Na povabilo tržaškega šahovskega kluba se bo vršil v nedeljo 13. t. m. v Trstu match med Ljubljano in Trstom. Ljubljano bodo zastopali sledeči igralci: Jerovšek, Stapan, Pirč, Ciril Vidmar, Tekavčič, Drnovšek, Valentinčič, Jože Vidmar, Mrzlikar, Kozina. Revanžna tekma se bo vršila v Ljubljani.

Iz Primorja

• Čudna smrt. Na stezi med Gojačevim in Vrtovinom so našli ljudje pred dnevi mrtvo truplo 65letnega moža Ložarja. Ložar je padel svojo junico in se je na paši sezul. V tem stanju je zmrznil in ljudje so ga našli s krvavimi nogami. Junica ni zapustila svojega gospodarja vse čas in ko so prišli ljudje, se ni dala odgnati od njega. Ložar je bil samec in zapušča posestvo, hišo in gozd. Vse skupaj je vredno kakih 70 tisoč lir.

• Vijolice v zim. Tudi na Krasu je letos pritisnila izredno zgodnja zima. Predno je nastopil mraz pa je bilo prav lepo vreme in Justin Slamič iz Komna je celo nabral šopek vijolice, njegov tovariš France Tavčar pa je našel par brstečih vršičkov.

• Poroka. V Prvačini na Goriškem sta se poročila G. Albert Stančič in gdčna Alojzija Janežičeva.

• Nov farmacevt. G. Vencelj Šuka iz Barkovelj pri Trstu je napravil na padovanski univerzi državni izpit iz farmaceutske stroke. Obenem se je poročil z gospodično Dušico Črnogojcovo iz Vipave. Čestitamo!

• Iz Istre prihajajo poročila, kako se lokalne politične oblasti čisto nič ne zmenijo za zakonsko določbo v dodatnih urah s povokom domačega jezika na osnovnih šolah. Nastavljajo, kjer je mogoče, samo take učne moči, ki ne poznajo jezika prebivalstva in potem so seveda tiste dodatne ure že sploh nemogoče. Tako imajo na primer v Kaštelirju tri učiteljske sile, ki ne znajo hrvatski niti besede. Hrvate in Slovence so pregnali iz ljudske šole in sedaj tarnajo pri šolski oblasti napram staršem, ko se pritožujejo in prosijo domačega pouka, da ni učitelj z znanjem jezika na razpolago. Tako imajo italijanski oblastniki domače ljudi za norca. Pa tudi številni duhovniki obračajo plašč po vetru in so dobri fašistovski pomočniki. Tako imajo v Kaštelirju duhovnika, ki je bil včasih gospod Zeljko, danes pa je signor Zelco.

Naši kraji in ljudje

Razpis volitev v Delavsko zbornico za Slovenijo

Pozivno na sklep VI. rečne skupščine Delavske zbornice za Slovenijo in na rešnje gospoda ministra za socialno politiko z dne 12. novembra 1925. št. 0. Br. 351/IV. se razpisuje v smislu čl. 28. pravil volitve v Delavsko zbornico za Slovenijo.

Volilno pravico za te volitve imajo vsi delavci in nameščenci brez razlike spola, ki so bili zavarovani na podlagi prijav dne 5. decembra t. l. pri eni izmed ustanov za zakonito obvezno bolniško zavarovanje delavcev in katerih zavarovana mezda je bila večja od 5.26 Din. Tu li oni delavci in nameščenci, ki spadajo po svojem zaposlenju pod zakon o zavarovanju delavcev, a samo zato niso člani Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ali paralelnih institucij, ker jim garantirajo njih delodajalci za slučaj bolezni dajatvam odgovarjajočo plačo, imajo pravico do volitev v Delavsko zbornico.

Pravico do vlaganja kandidatnih list ima vsa strokovna organizacija delavcev in nameščencev, ki so bile vpisane do 5. decembra t. l. v register Delavske zbornice za Slovenijo.

Volilni imeniki bodo razpostavljeni od 6. decembra 1925. do včetega 4. januarja 1926. pri vseh krajevnih edinih delavskih zavarovanjih. Vsak član zbornice ima pravico, da v zgornjem roku volilno imenike pregleda, prepiše, objavi, tiska in da zahteva bodisi zase, bodisi za drugega njih popravek.

Zahtevkom za vpis ali izbris v volilni imenik je treba priložiti dokaz zaposlitve ali nezaposlitve na dan 5. decembra. Kot dokaz velja potrjeno delodajalca o zaposlitvi. Reklamacije se vlagajo pri pristojni krajevni edinici bolniškega zavarovanja ustno ali pismeno.

Kandidatne liste se vlagajo počeni od 6. januarja do vključno 10. januarja 1926. v pisarnah krajevnih volilnih odborov.

Kandidatne liste podpisane od 100 volilcev imajo predati osebno najmanj trije člani uprave organizacije.

Kandidatne liste se imajo predati ločeno za skupino privatnih nameščencev in ločeno za splošno skupino.

Kraj in čas uradovanja krajevnih volilnih odborov bo razglašen vso volilno dobo z razglasom na vratih pisarn krajevnih edinic bolniškega zavarovanja (Ekspozitura Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, krajevnih bratovskih skladnic, Trgovskega, bolniškega in podpornega društva.)

Skupaj s kandidatno listo naj se predloži: Pismen pristavek vsakega kandidata in namestnika, da sprejme kandidaturu na listi določenega predlagatelja, dokaz, da imajo predlagatelji glasovalno pravico. Dokaz je podan z navedbo strani in tekoče številke, pod katero je predlagatelj vpisan.

Glasovnice naj se dostavijo vsakemu volilcu potom organov zavarovanja ali potom pošte, ali tako, da jo dvigne volilec v pisarni krajevnega volilnega odbora. Podrobnejša določila načina dostavljanja za posamezne kraje se objavijo.

Glasuje se tako, da zalepi volilec glasovalni listek in glasovnico v kuvertu, ki jo je izdal glavni volilni odbor, ali pa v drugo kuvertu enake oblike. To kuvertu ima poslati volilec na njemu prikladen način glavnemu volilnemu odboru, potrditi pa mora na listku, ki je na kuvertu od zunaj tako prilepljen, da se da od nje odrgati, da je kuvert sam zanečatil. Te zaprte kuverte se oddajajo v času od 2. februarja 1926. ob 8. uri zjutraj do vključno 7. februarja 1926. ob 6. uri zvečer glavnemu volilnemu odboru v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Glasovnice, ki bi bile vročene glavnemu volilnemu odboru pred 2. februarjem in po 7. februarju se pri skrutitju ne bodo vpoštevale. Volilci morejo dostaviti kuverte z glasovnicami na njih ugoden način bodisi osebno, bodisi potom pooblaščenca, bodisi potom pošte glavnemu volilnemu odboru.

Volilci iz Ljubljane in predmestij morejo oddati svoj glas osebno le prvi volilni dan dne 2. februarja, pozneje pa sineslo glasovati samo po nošti ali po pooblaščenca.

Volilci izven Ljubljane morejo poslati svoje glasovnice glavnemu volilnemu od-

boru tudi potom krajevnih volilnih odborov. V tem slučaju morajo oddati svoje glasovnice osebno v zaprtih kuvertih v pisarni krajevnega volilnega odbora dne 2. februarja v času med 8. uro zjutraj in 6. uro zvečer, pozneje pa morejo poslati svoje glasovnice le glavnemu volilnemu odboru potom pošto ali pa potom pooblaščenca.

Krajevni volilni odbori vroče te kuverte v smislu dobjenih instrukcij zaprte glavno volilnemu odboru.

Ljubljana, dne 4. decembra 1925.
Dr. A. Mrak, l. r. M. Čobal l. r.

Odkritje nove komitske organizacije

Oblasti v Radovištu ob srbsko-bolgarski meji so že deli časa opazovale da se po planinskih vaseh pojavljajo komitaški kurirji, ki so stopili v stike z raznimi seljaki. Čudno obnašanje teh seljakov je vzbudilo v oblastih takoj sum, da gre za bolgarsko komitaško propagando, naker je začela takoj energična preiskava. Sretno opazovanje sumljivih tipov je dovedlo do rezultata, ki je iznenadil celo oblast samo. V vasi Smiljanci so namreč odkrili veliko komitaško revolucionarno organizacijo, ki je bila v zvezi z makedonsko revolucionarno organizacijo in naj bi služila kot nekaka opora za nadaljno izvajanje komitaške akcije, ki naj bi pričela v Smiljancih že zgodaj spomladi. Člani odkrite organizacije so sami bivši komitaši. Oblasti so aretirale dosedaj že 21 članov te organizacije, ki se bodo morali zagovarjati radi prestopka proti zakonu o zaščiti države. Med aretiranimi je tudi vojvoda Avram in svečnika Gjorgje Stojanović ter Jovan Dimitrijević, nazvan Gočica. Zaplenjeni material silno obremenjuje vse aretirance in je velike vrednosti. Dosedanja preiskava je ugotovila, da je odkrita komitaška organizacija k sreči osamljena in da še ni mogla dobiti zvez z ostalimi vasi okrog Radovišta. Odkritje nove

komitske organizacije je izzvalo med tamkajšnjim prebivalstvom veliko razburjenje.

Od Moskve do Valjeva

Trije otroci po osmih letih našli očeta. V Beograd so prispeli te dni trije mladi Rusi, ki so slučajno zvedeli, da se nahaja njihov oče v Srbiji. Oče je za časa boljševiške revolucije pobegnil iz Rusije in so njegovi otroci ostali doma brez vsakega varstva, prepuščeni na milost in nemilost sosedom, ki so tudi sami trpeli veliko pomanjkanje. Ako pomislimo, da ima najstarejši komaj 12 let in da so vsi trije nesposobni za delo, potem si lahko vsakdo napravi takoj sliko, koliko so morale pretrpeti te sirote brez staršev.

Čisto slučajno so pred več meseci po osmih letih zvedeli s pomočjo Rdečega križa, da je našel njihov oče svoje zatočišče v naši državi in da se nahaja nekje v Srbiji. Pripravili so se takoj na dolgo pot in krenili brez vsakega spremstva na Dunaj, odkoder so sedaj srečno prispeli z vlakom v Beograd. Beograjski postajenačelnik je bil nemalo iznenaden, ko so železničarji privedli pred njega male imake. Bili so silno izmučeni in na njihovih obrazih je bilo videti sledove prestalega trpljenja in preživele tragedije. Povabil jih je takoj v svojo pisarno in jim postregel s kosilom in piščo, da so se vsaj za sibo okrepili. Kljub silnim naporom pa so otroci neprestano zatrjavali svoje nezimerno veselje. Da se jim je končno vendarle noreščilo naiti ljubličenega očeta. Pozabili so na vse trpljenje in neudobnosti na potovanju.

Srečnega očeta, Vasilija Belika, ki je nameščena kot postajenačelnik v Slovacu pri Valjevu, so takoj telefonično obvestili o prihodu njegovih otrok v Beograd. Oče je odnovo seveda s prvimi otroki in si lahko vsakdo predstavlja radosten prizor ob srečnem svidenju družine, ki je bila ločena celih osem let.

Strašna rodbinska nesreča

Blagoje Stanojković iz Vranje je služil pri pešpolku v Višegradu v Bosni. Konec novembra je bil s svojimi tovariši, ki so že odslužili predpisani rok, odpuščeni iz vojske in je krenil veselo prepevaje domov kjer so ga še z večjo radostjo že pričakovali stariši, sestre in mlada njegova žena z enoletnim sinčkom.

2. decembra so se končno izpolnile sanje Stanojkovića in njegovih domačinov. Pričakovali so ga ne samo svojci, temveč tudi znanci in posebno mladeniči, ki še niso služili vojske in so jih tako zanimali njegovi doživljaji. Okrog ognjišča v Stanojkovićevi hiši je postalo kmalu nenavadno živahno. Blagoje je pripovedoval svoje doživljaje iz vojaške dobe in o potovanju od Višegrada do Vranja. Šele pozno v noč so se znanec poslovlili od Stanojkovića, ki je odšel nato s svojo mlado ženo v sobo, v kateri je že davno spalo njuno dete. Še predno pa sta legla spat, je prinesla mlada žena iz ognjišča, kjer so žgali žganje, žerjavico in jo položila v sobo, da bi se vsaj malo segrela.

Ob 2. zjutraj so bile že vse ženske v hiši na nogah. Zakurili so peč in pridne predice so že v veseljem razgovoru opravljale svoj posel. Stanojkovića žena je bila ta dan na vrsti, da zamesi kruh. Ker je pa le dolgo ni bilo in so domačini zaman trkali na njena vrata, so končno vlomili. Pokazal se jim je strašen prizor. Blagoje, njegova žena in dete so ležali nepremični, iz ust jim je tekla kri. Žena in otrok sta bila že mrtva, dočim je Blagoje še dal znak življenja. Poklicali so takoj zdravnika, ki pa je mogel konstatirati le še smrt cele mlade družine, ki v radosti prejšnji večer ni niti sanjala, da lebdi nad njo tako bližnja smrt. Zadušili so se v plinu iz žerjavice.

Samo dva dni!
14. in 15. decembra prodaja popolne opreme za otroke od 1. do 12. leta kakor: perila, obleke, plašče, klobočkov itd. v trgovini perila
HED. ŠARC, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 5.

Slovo!

Danes 10. t. m. ob 4., 1/2, 1/3, in 9. uri se poslavlja ljubljencev ljubljancem lepi prikupljivi zvezdnik

Alfons Fryland

z lepo mlado, simfonično dunajčanko

L'ano Haidt

v krasnem ljubavnem romanu iz oficirskih grofov „Ljubavni ogenj“

Kino «LJUBLJANSKI DVOR»,
Telefon 730.

Porote

Maribor, 9. decembra.

Uboj radi mejaškega spora

Zadnje letošnje porotno zasedanje v Mariboru je bilo otvorjeno z razpravo proti 34letnemu posestniku Antonu Benku iz Precentincev, ki je meseca septembra v prepripi radi meje udaril Frančiško Lipšovo z motiko po glavi in ji prebil lobanjo, naker je nesrečnica umrla vsled otrpljenja možganov.

Dne 11. septembra dopoldne je prišel Anton Benko na sodišče v Ljutomer ter je nameraval vložiti zoper posestnika Frančiško Lipšo tožbo radi motenja posesti. Med pogovorom z uradnikom Božidarom Krilovom je tudi omenil, da se je prepiral z Lipšovo radi meje ter jo med prepripi udaril z motiko po glavi. Na vprašanje uradnika, ali naj povabi Lipšovo takoj ali šele čez 14 dni, je Benko odvrnil, da najbrže ne bo mogel priti in rekel, da je prišel celo za deveto samo «meldata». Kaj je hotel Benko s tem reči, ga uradnik ni vprašal. Med tem pa se je že zvedelo, da je Benko Frančiško Lipšo ubil.

Kot sosedu in mejaša sta bila Benko in Lipšova že od leta 1921. neprestano v sporu. Benko je dal svojičesno na lastno pest nekaj Lipšove zemlje odsekati in jo spraviti na obšinsko cesto, na katero meji. Dne 11. septembra popoldne je zametaval na svojem zemljišču, ki meji na Lipšovo, izpodkopan breg v prepripijanju, da sta ta breg podkopala Lipšova in njen sin Alojz, ki sta se ravno takrat približala. Med vsemi tremi se je takoj pričel prepripi in očividno končno tudi pretep, katerega žrtev je postala Lipšova, ki je dobila z motiko tako močan udarec po glavi, da se je takoj zgrudila in težki poškodbni tudi podlegla. Obtoženi Benko se je na razpravi zagovarjal, da je izvršil svoje dejanje, ki je imelo usodno posledico, le v silobranu.

Porotniki so potrdili vprašanje uboja, naker je sodni dvor obsodil Benka na dve leti težke ječe.

Draga kobila

V noči na 7. maja je bila graščaku Rudolfu Lippitu v Turnišah ukradena iz nezaklenjene kobilarne plemenita ameriška kobila z žrebcom. Takoj so je sumilo, da je moral izvršiti tatvino kak Hrvat, ki je že delal na graščini v Turnišah in so mu bile razmere znane. Zandarmerijske poizvedbe v tej smeri so imele takojšen in popoln uspeh. Še istega dne so v Krapini na dvorišču nekoga krčmarja aretirali 20letnega poljedelca Dragotina Dukarića ravno v trenotku, ko je prodajal ukradene živali ne kemu ciganu. Vtaknili so ga takoj v zapor, 5000 Din vredno kobilo in žrebca pa vrnili lastniku. Zrebe, ki je bilo vredno nad 10 tisoč Din, je vsled utrujenosti in prehlajenja že takoj po povratku poginilo. Obdolženec je tatvino priznal.

Zadnjič je bila razprava preložena radi preiskave obtožnega glede umoholnosti. Danes so je razprava nadaljevala in končala ter je bil Dukarić obsojen na 3 leta težke ječe.

Samo še danes se predvaja nepreklicno zadnji

Jackie Coogan

film „Mali Robinson“

Nebroj simpatj si je ta naš mali svetovni umetnik pridobil zopet v tej svoji vlogi in ne bo nam lahko se za vedno poslovlili sedaj od istega, ki je že pristopil k gledališču. Filmska strokovna kritika piše, da je film „Mali Robinson“ že proti vsakemu pričakovanju uspel in mali Jackie Coogan nam ostane s to vlogo večno v spominu. Dejanje je vseskozi zanimivo, igra Jackie Coogana je napeta in dovršena. — Lepi naravni posnetki, — torej za bave dovolj.

Predstave vsak dan pop. 3. 1/2, 6. 1/2, in 9. uri, v nedeljah in praznikih tudi ob 11. uri dopoldne.

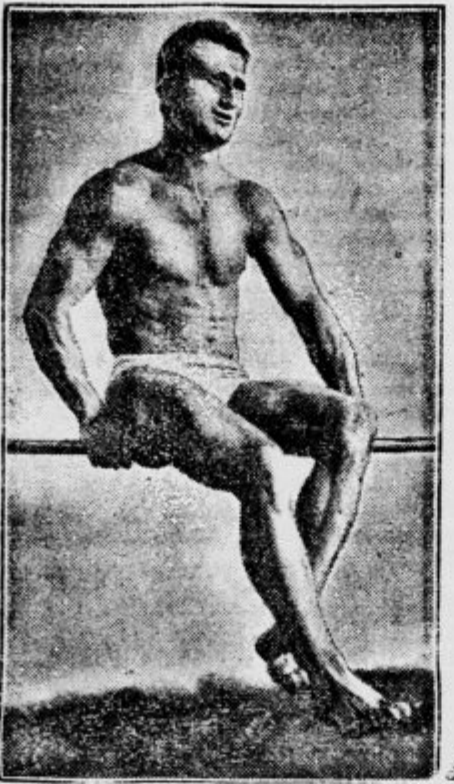
Kino Ideal

Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota

Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota

Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota

Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota
Moč in lepota

ELITNI KINO MATICA
vodilni kino v Ljubljani
Telefon št. 124.

Predstave se vrše točno ob:
4, 1/2, 6, 1/2, 8, 9.
Predprodaja vstopnic
vsak dan od 10—1/2 1 in
od 3 ure naprej.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama
Cetrtek, 10.: «Kran mlajši». B.
Petek, 11.: «Profesor Storicina». E.
Sobota, 12.: Zaprto.
Nedelja, 13.: ob 20.: «Profesor Storicina». Izv.
Ponedeljek, 14.: «Zapeljivka». C.
Torek, 15.: Zaprto.

Ljubljanska opera
Cetrtek, 10.: «Eva». D.
Petek, 11.: Zaprto.
Sobota, 12.: «Rigoletto». Gostovanje gospe Olge Olgine. Izv.
Nedelja, 13.: ob 15.: «Netopir». Izv.
Ponedeljek, 14.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.
Cetrtek, 10.: «Igra apostolov». D.
Petek, 11.: Zaprto.
Sobota, 12.: «Sumljiva oseba». B. Premiera.

Prihodnja premiera v ljubljanski dramati bo v petek, dne 11. t. m. ob osmih zvečer. Vprizori se prvkrat na slovenskem

odru drama Leonida Andrejeva «Profesor Storicina». To je tragedija idealnega človeka s hrepenenjem po lepoti, ki ga uniči surcva, brezsrčna okolica. Sodelujejo: gg. Ra gozova, Šaričeva, Rakarjeva, Gorjupova, Levlar, Skrbinek, Cesar, Lipah, Jan. Sacin, Jerman, Smerkolj. Režira g. Skrblašek.

„Vragolije“
(Gostovanje zagrebške drame v celjskem gledališču dne 8. t. m.)
Celje, 9. decembra.

Sinoči so gostovali na celjskem odru člani zagrebške drame s Petrovičevimi erotičnimi farsami «Vragolijami». Pred predstavo je imel avtor g. Pecija Petrović kratko predavanje o erotičnih motivih v svetovni literaturi in o grških in rimskih časov do današnje dobe. Končno se je že dotaknil erotike v lastnih delih.

Oderska dela Pecija Petrovića v splošnem ne iščejo globljih efektov in tudi ne temeljijo na rafinirani zunanji tehniki. Napisana pa so z zdravim, nepriljnjeno naravnostjo in originalnostjo. Petrović obdeluje svoja dela, ki imajo po večini svoj izvor v njegovih liški domovini, z jedro erotike in

toplo ljubeznijo do rodne zemlje in njene ljudstva. «Vragolije» so prežete s pristno humoristiko, ki črpa iz erotičnih motivov pestro in efektne varijante. Globokih utisov ne zapušča in jih tudi ne iščejo.

V g. Maričiču ter gospe Dimitrijevići in Maričičevi je našel Petrović umetniško trojico, ki naravnost komorno kreira njegove igre. Kmečke humoreske «U naviljima», «Cizme» in «Rod» so bile podane naravno in temperamentno in vsaka zase umetniško zaokroženo. Posamezne scene do bro zrežirane in pojmovane, takozvana kočljiva mesta doigrana okusno in prepričevalno, liško narečje pristno v izgovorjavi in povdarih. Točni so bili kostumi in maske, le g. Pfeiler, ki je v ostalem prav uspešno vskočil v vlogi Milića, je bil malo predraščeno nalitčen. Scenerije so bile primerne. Grmenje v «Rodu» pa je bilo promelo naravno.

Ga. Dimitrijevićeva in g. Maričič sta prejela vsak svoj šopek, avtorja pa je občinstvo ob koncu igre priklicalo na oder in mu pridelilo prisrčne ovacije. Gledališče je bilo žal le srednjedobro zasedeno in slabo zakurjeno. Predstava sama je doživela lep uspeh in občinstvo ni štedilo za splavji. Bil je večer zdravega, vedrega humorja, brez pohujljivosti za one, ki so videli v «Vragolijah» kos resničnega, nepotvorjenega življenja. Zanimivo je, da je Ljubljana nameravno zagrebško gostovanje z «Vragolijami» odsvetovala... — rp —

Gostovanje gospe Olge Olgine v Ljubljani. Kakor smo že poročali, gostuje v soboto, dne 12. t. m. v ljubljanski operi gospa Olga Olgina, odlična poljska umetnica. Pela bo vlogo Gilde v Verdijevi operi «Rigoletto». Naslovno vlogo bo pel g. Holodkov, Maddaleno ga Thierry-Kavčnikova, vojvodo Mantuanskega g. Banovec in Sparafuclo g. Betetto. Dirigira g. Balatka, režira g. Bučar. Predstava je izven abonmana, začetek ob pol osmi uri zvečer.

Otvoritvo sezone marionetnega gledališča v Ljubljani. Prihodnje nedelje, dne 13. decembra se otvori nova sezona marionetnega gledališča v Ljubljani. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti vsako nedeljo in vsak praznik ob pol treh popoldne in ob 6. uri zvečer. Sezona se otvori letos z originalno igro v enem dejanju «Ravnatelj sen», katero je spisal Miran Jarc. Kot druga točka je na vrsti Pocciljeva trodeljanka «Začarani princ», komad, ki je stalno na sporedu znamenitega monakovskega gledališča za lutke. V obeh igrah nastopa Gašper, prijatelj in ljubljencev otrok in odraslih. Letošnja sezona nam prinese med drugim igre: Srivnostno zrcalo, Gozdni kralj Lavrin, Trojčki iz Danaska, Mrtvec v rde-

čem plašču. Uprizore se novosti: Sovji grad Gašperček obogati ter Gašper in čarovnica Poleg tega se obeta nekaj izvirnih domačih iger. Nadejamo se, da bo marionetno gledališče častno izpolnilo važno nalogo, ki jo ima v našem kulturnem življenju.

Dva simfonična koncerta beograjske filharmonije. Beograjska filharmonija je začela z delom in pripravila dva simfonična koncerta. Prvi se bo vršil dne 16. decembra v prostorih Narodnega gledališča in prinese: Bachov koncert za violino in A-mol, Beethovenovo Sedmo simfonijo ter uverturo «Coriolan», katero je nedavno izvajalo v Ljubljani Orkestralno društvo Glasbene Matice. Kot solistka nastopi na tel privedlivi g. Ivonny Astricova iz Pariza, znana virtuosinja na gozli.

Repertoar beograjske opere in dramo beleži ta tedna nastopna dela: Julij Cesar, Carmen, Aida Živi mrtvec Rigoletto, Zaljubljena žena, Osmo žena, Ljubosumje, Polkovnik Jelč, Zon: Zamirova.

Zadnje dovršeno delo pisatelja Reymonta. Poljski epik Wladyslaw Reymont je pred svojo smrtjo dovršil novelo «Princeznja». Bavi se je poleg tega z osnovo za nov roman «Iz kmečkega gnezda», v katerem je hotel prikazati življenje iz predvojnne in povojne Poljske. Prva dva dela bi bila imela naslov »Na tujih tleh» in »Pater Jače».

Gospodarstvo

Poslabšanje naše zunanje trgovine z Avstrijo

Po podatkih avstrijske trgovinske ministrstva o avstrijski zunanji trgovini v prvi polovici l. t., je pri uvozu Češkoslovaška na prvem mestu. Več kakor 19 odstotkov celokupnega avstrijskega uvoza v tem času izvira iz Češkoslovaške, dočim je Nemčija v tem času uvozila v Avstrijo samo 14,8 odstotka. Pri avstrijskem izvozu pa je Nemčija, ki je uvozila 15,5 odstotkov celokupnega avstrijskega izvoza, na prvem mestu. Skoro enako močne odjemalke avstrijskega blaga so: Češkoslovaška z 10,7 odstotka, Italija z 10,6 odstotka in Poljska z 10,4 odstotka, dočim je bila Jugoslavija, ki se je nahajala še v letu 1923, v avstrijskem izvozu na prvem mestu, potisnjena zaradi svojih uvoznih težkoč in nove carinske tarife za 8,9 odstotka na peto mesto. Padeli pa je istočasno tudi avstrijski uvoz iz Jugoslavije: po naših statističnih podatkih je znašal v prvi polovici l. t. naš izvoz v Avstrijo 17,41 odstotka proti 7,06 odstotka vsega našega izvoza v enakem času l. 1924.

V trgovini z nasledstvenimi državami je Avstrija aktivna napram Italiji, Jugoslaviji in Rumuniji. Razmeroma znatno aktivnost prikazuje Avstrija tudi v trgovini z Rusijo, Bolgarsko, Japonsko in Abesinijo. Lani v enakem času je bila avstrijska trgovina z Jugoslavijo pasivna.

Prevoz preko Avstrije je znašal v prvi polovici l. t. skupno 12,7 milijona metrskih stotov. Glavni promet preko Avstrije je bil med Češkoslovaško in Italijo. Iz Češkoslovaške je prispelo 3,5 milijona in v Češkoslovaško je šlo 2,3 milijona metrskih stotov; iz Italije je prispelo 3,9 milijona, v Italijo pa je šlo 3,7 milijona metrskih stotov. Uvoz v oplenjevalnem prometu je dosegel v prvi polovici l. t. 214.304 metrskih stotov, izvoz pa 203.356 metrskih stotov.

Iz gornjih podatkov vidimo, da je naša trgovina z Avstrijo znatno nazadovala tako glede uvoza, kakor izvoza, do pasivnosti, kar je zlasti slabo znamenje zaradi tega, ker bo naš izvoz vedno v znatni meri navezan na Avstrijo, ki je naša sosednja in mora uvažati znatne količine kmetijskih izdelkov, ki so naši glavni izvozni predmeti. Naša trgovinska pogodba z Avstrijo najbrže tega razmerja ne bo zboljšala.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (9. t. m.) Pšenica: baška, 2 vagona 285 — 287,5, baška, 1, pol vagona 290. Turšička: baška, stara, 4,5 vagona 166 — 170; baška, Domava, 20 vagonov 150; baška, sušena, 5 vagonov 155; baška, nova, 11 vagonov 125 do 130. Moka: «0», 1,5 vagona 450; «0ss» 3 vagoni 465; «0ss», 1,5 vagona 455. Otrobi: v jutastih vrečah, 2 vagona 120. Tendence nespremenljive.

Zagrebski letni (nikolajski) sejem (9. t. m.) Sejem srednji. Posetilcev mnogo. Kupovalo se je precej živlino. Zlasti v svitlah je bil spričo bližajočih se praznikov velik promet. Zato so cene svojim poskočile za 56 par do 1 Din. Nekoliko dražji so bili tudi dobri volni konji, ki so se kupovali za Slovenijo in Italijo. Za izvoz v Italijo je bilo poleg tega kupljeno večje število junč in bikov. Nekaj boljšeje in srednjeje blaga se je prodalo za Dunaj. Notirajo za kg žive teže: junice l. 8 — 9,50, II. 7 — 7,50, junci l. 10 — 12, II. 9 — 10, III. 7 — 9, krave domače l. 7 — 9, II. 5,50 do 6,50, III. 3,50 — 4,50, bosanske l. 5,50 do 6, III. 3,50 — 4, voli l. 10 — 12,50, II. 8,50 — 9,50, III. 7 — 8, bosanski l. 9, II. 8, III. 6 — 7, teleta 8 — 11 (zaklana 12 — 14), svinje nepitane 11 — 12, pitane domače 12,50 — 15,50, sremške 15,50 — 16,50 (zaklana domače 14 — 17,50) Din. Krma: detelja navadna 140 — 150, lucerna 125 do 150, seno l. 100, II. 65 — 75, slama 75 do 100 Din za 100 kg.

Cene na debelo v novembru porasle tudi v zlatu. Indeks cen na debelo, ki ga sestavlja beograjski »Privredni Pregled«, prikazuje preračunan po zagrebški »Riječi« v zlatu za november t. l. 147 proti 144 v oktobru t. l.

Za uvoznike ki prosijo za carine prosti uvoz blaga. V smislu dopisa ministrstva trgovine in industrije poziva Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vse interese, ki se obračajo na ministrstvo trgovine in industrije s prošnjami za izdajo uverenj, potrebnih za carine prosti uvoz, da priložijo v svrhu pospešitve poslov pri reševanju prošnji originalni fakturi tudi še navaden prepis in prevod fakture.

Ureditev ribolova v Jadranskem morju. Iz Beograda poročajo, da se bodo 16. decembra sestali v Opatiji naši in italijanski delegati v svrhu ureditve ribolova na Jadranu. To vprašanje je bilo začasno rešeno že z brionsko konvencijo, ki pa je pomanjkljiva.

Redni občni zbor bodo imeli delničarji Dolenjskih železnic v ponedeljek 21. t. m. ob 10, v dvorani Kranjske uranilnice v Ljubljani.

Konkurz je razglašen o imovini Angele Lorberjeve, trgovke v Lokah pri Trbovljah. Prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Celju bo 30. t. m. ob 9.

Odprava konkurza. Konkurz, razglašen o imovini Ivane Štocklove, trgovke v Ljubljani je odpravljen, ker ni kritja za stroške nadaljnega postopanja.

Poljski izvoz v Jugoslavijo. Po vestih poljskih listov se je začela v poljskih trgovskih krogih števna akcija za izvoz poljskih produktov v Jugoslavijo. V

prvi vrsti bi prišli pri izvozu v poštev proizvodilne stroje, tekstilne in železne industrije. Ako bi se organizirali izvozi v Jugoslavijo vodi poljsko trgovinsko ministrstvo, ki je sestavilo zadeven načrt in obenem dalo interesiranim krogom na razpolago podrobne informacije o jugoslovenskih razmerah.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 30. t. m. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega materiala (kromofag, lizol, azotna kislina, žveplena kislina, vinski kis); 5. januarja 1926. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 1 stroja za frezanje in 1 strojuče ter glede dobave ca. 36.400 kg raznih barv v prahu; 11. januarja 1926. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 100.000 kg raznega železa; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave stroja za rezačje (Abrichtobel und Füge-Maschine) in škarij (Stoekschere), glede dobave raznih strojev (brusilni, stroj za oblikovanje) in sita za pesek ter glede dobave strojev za rezanje in struganje pil in strojev za izvijakov in matic. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejeta dne 15. t. m. ponudbe za dobavo konopčenih vrvi in čevljev. Predmetni pogoji so na vpogled pri Ekonomskem odelenu ter direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejeta dne 10. januarja 1926. ponudbe za dobavo strojev za električno razsvetljavo, 1 jamskega telefona in 4 metrov bakrenih tračnic. Predmetni oglasi so na vpogled pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Prodaja. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejeta dne 15. t. m. ponudbe glede prodaje 12.022 kg stare nerabljive železne žice; do 18. t. m. glede prodaje 2.768 kg kartona od vozniških. Predmetni pogoji so na vpogled pri Ekonomskem odelenu ter direkcije. — Pri direkciji državnih železnic v Sarajevu se bo vršila 4. januarja 1926. ofertalna licitacija glede prodaje 700 komadov starih sodov. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Ureditev tarifnega vprašanja Trst-Hamburg. V Münchenu se bo sestala dne 17. decembra mednarodna tarifna železniška konferenca, da končno uredi tarifno vprašanje v razmerju med Trstom in Hamburgom ter zaključni tarifni boji, ki se je vodil v zadnjem času med nemško železniško upravo in železniškimi upravami Jadranske zveze.

Obratne omejitve v avstrijski strojni industriji. Podjetji Daimler - Motoren A.-G. in Flugzeugfabrik A.-G. v Dunajskem Novem mestu bosta spričo slabega razpeščanja svojih izdelkov omejili obrat. Odpuščenih bo več sto delavcev in nameščenec.

Zabranjena kreditov inozemcem in omejitve donarjenja izvoza v Rumuniji. V interesu stabilizacije leja je izdalo rumunsko finančno ministrstvo odredbo, ki zabranjuje rumunskim denarnim zavodom dovolitev kreditov inozemskim državljanom, tvežkam in družbam. Ta ukrep naj bi služil obenem tudi za omejitve kreditnega pomanjkanja v državi. Razen tega je v interesu stabilizacije leja omejen tudi izvoz denarja v potniškom prometu. Posamezna oseba sme do nadaljnega izvoziti: 100 dolarjev, 25 angleških funtov, 3000 češkoslovaških kron, 1000 švicarskih frankov, 6000 dinarjev, 2000 francoskih frankov, 1000 poljskih zlatnikov ali 1500 avstrijskih šilingerov, madžarske krome pa v poljubni vrednosti.

Spekulacija v francoskih frankih na bu dimpeštanski borzi. Iz Budimpešte poročajo: Po podpisu locarnske pogodbe se je za čela na budimpeštanski borzi velika hausse v francoskih frankih, pri čemer so v veliki meri angažirane madžarske banke. Tudi na produktni borzi so bile sklenjene znatne šepke s pogojem plačanja v francoski valuti. V finančnih krogih se smatra to kot znak posebnega zaupanja v francosko valuto.

Konkurz banke na Dunaju. Z Dunaja poročajo: Nad Lombardno in eskomptno banko na Dunaju se bo otvoril konkurz, ker poravnalna pozajanja niso uspela.

Ruska naročila pri madžarski strojni industriji. Zastopniki madžarske strojne industrije so imeli pogajanja z rusko trgovinsko mislijo v Berlinu v zadevi dobave polje delskih strojev sovjetski Rusiji. Kakor se poroča, se je posameznim tvornicam posrežilo dobiti večja naročila od sovjetske vlade.

Poljski izvoz premoga. V mesecu oktobru t. l. se je izvozilo iz poljske Gornje Slezieje 608.000 ton premoga v inozemstvo; od tega 238.000 v Avstrijo, 84.000 v Madžarsko, 70.000 v Švedsko, 53.000 v Dansko, 41.000 v Češkoslovaško, 24.000 v Letonsko, 14.000 v Jugoslavijo in 84.000 ton v druge države. V primeru s prejšnjim mesecem je narasel izvoz premoga za 101.000 ton.

Poljska pogajanja za posojilo v Ameriki. Praško poslanstvo poljske republike objavlja: V nekaterih praških časopisih je bila objavljena vest, da se poljska vlada pogaja z Morganovo skupino za sklenitev posojila pod pogojem, da bi Morgan kontroliral Poljsko. Poljsko poslanstvo odločno zavrača to vest, češ, da je brez vsake podlage. Poljska vlada še sicer pogaja za inozemsko posojilo, vendar ne gre pri tem za nikakvo kontrolo države s strani finančne skupine, ki bi dala posojilo.

Ameriška udeležba pri belgijskem stabilizacijskem posojilu. Po časopisnih vesteh bo Amerika soudeležena pri kreditu, katerega hočejo dovoliti evropske banke Belgiji za stabilizacijo njene valute.

Za direktno promet preko Rusije. V Moskvi se je otvorila mednarodna železniška konferenca, na kateri se razpravlja o gvozdni neposrednega prometa med za-

padno Evropo in vzhodno Azijo preko sovjetske Rusije. Na konferenci so zastopali Nemčija, Francija, Japonska, Letonija, Estonija, Litvanska in Poljska.

Močan padec madžarskega svinjskega izvoza. Iz Budimpešte poročajo: Madžarski svinjerejci se že več mesecev bore z velikimi težkočami glede razpeščanja svinj. V zadnjem času je prihajalo samo nemško tržišče v poštev za madžarski izvoz svinj. Sedaj je Madžarska izgubila tudi to tržišče zaradi jugoslovenske, rumunske in poljske konkurence. Jugoslovenski, rumunski in poljski izvozniki so namreč pred letom nemškimi tvežkam ugodne šepke oferte kakor madžarski in posrežilo se jim je z nižjimi cenami in ugodnejšimi dobavnimi pogoji izpodrinili madžarske svinje iz Nemčije. Padline madžarskega izvoza lina sedaj ob času večje ponudbe za posledico slab iljenje cen.

Znižanje davkov v Ameriki. Iz Washingtona poročajo: Kongresu se je izročil predlog za znižanje davkov v prihodnjem letu za 325.736.000 dolarjev. Od te svote odpade 193,5 milijona dolarjev na znižanje dohodninskega davka.

Borze

9. decembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčički zaključki). Vrednote: investicijsko 78—80. Vojna škoda, ultimo decembra 0—325. zastavni Kranjske 20—22, komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 200—205, Ljubljanska kreditna 210—0, Merkantilna 100—102, Slavonska banka 50—0, Kreditni zavod 175—185, Strojne 123—0, Večve 120—125, Nihag 35—0, Stavbna družba 100—110, Šešir 120—125, (120). — Blago: les orehovi hlodi, zdravi, gladki, od 30 cm napr. poljudne dolžine, fco vag. naklad. postaja 0—650; tramici 3-3, 3-4, 4-4, od 4-8 m, fco vag. nakladalna posaja 0—300; bukovni hlodi od 30 cm naprej od 4 m napr. z 3%, od 2,50—3,90, sveži, prima, fco vag. Postojna tranz. 1 vagon 375—375, (375); medrieri 74x224, 4 m dolgi, zdravi ostrobrobi, očejeni, fco vag. Postojna tranz. 1 vagon 560—575, (575); hrastova drva, 1 m dolž., suha, fco nakladalna postaja 10 vago 1780—1780, (1780); poljski pridek: pšenica 76 kg, fco vag. Novi Sad 0—295; turščica: nova, času primerno suha par. Novi Sad 0—133, v peči sušena, domača, fco vag. slov postaja 0—180; otrobi drobnji, v juti vrečah, fco vag. Postojna tranz. 0—173; ajda domača, fco vag. slov. postaja 0—260; prosa domača, fco vag. slov. postaja 0—215.

ZAGREB. Položaj na efektivnem tržišču skoro nespremenjen. Vojna škoda se je začela trgovati prilično čvrsto, a je tokom sedantka za malenkost popustila. — Na delovnem tržišču je ob nespremenjenih težavah bil živahen promet, ker se večerjal ni poslovalo. Skupni promet je znašal preko 11 milijonov dinarjev. Notirale so devize Amsterdam 2260—2280, Dunaj 791,1—801,1, Berlin 1338,6—1338,6, Budimpešte 0,079-0,08 Italija izplačilo 226,15—228,5, London izplačilo 272,76—274,76, Newyork ček 56,1—56,7, Pariz 213,3—217,3, Praga 166,455—168,455, Švica 1085,25—1093,25, ček 1084,5—1091,5; valute: dolar 55,45—56,05; efekti: bančni: Eskomptna 118—119, Poljo 18—20, Kreditna Zagreb 133—135, Hipo 64,5—65, Juzo 108—110, Ljubljanska kreditna 210—0, Obrtna 75—80, Prašedonca 950—955, Srpska 144—146; Industrijski: Dubrovačka, likvidirana po 400, Slavonija 44,5—45, Trbovlje 330—340, Danica likvidirana po 64; državni: investicijsko posojilo 78,25—78,75, agrarne 46—47,5, Vojna škoda, promptna 320—321, za december 321—322. BEograd. Devize: Dunaj 795,5—796 Budimpešta 0,0791—0,0792, Bukarešta 25,75—26, Italija 227,5—227,75, London 273,65—273,75, Newyork 56,38—56,4, Pariz 213, Praga 167,4—167,45, Švica 1089—1089,1.

CURH. Beograd 9,18, Berlin 123,425, Newyork 518,625, London 25,15, Pariz 19,525, Milan 20,88, Praga 15,375, Budimpešta 0,00727, Bukarešta 2,4375, Sofija 3,775, Dunaj 73,05.

TRST. Elektri: obligacije Juljske Krajinje 68,25, Živnostenská 278, Lloyd 1005, Dalmacija cement 659, Split cement 495. Devize: Beograd 43,90 — 44,10, Dunaj 347 — 355, Praga 73,30 — 73,80, London 120,15 — 120,35. Valute: dinarji 43,75 do 44, dolarji 24,60 — 24,75, 20 zlatih frankov 93 — 97, službeni kurz zlate lire 478,02.

DUNAJ. Beograd 12,565 — 12,605, Berlin 168,80 — 169,30, Budimpešta 99,33 do 99,63, Bukarešta 3,27 — 3,29, London 34,35 do 34,45, Milan 28,62 — 28,74, Newyork 708,65 — 711,15, Pariz 26,65 — 26,81, Praga 20,995 — 21,057, Varšava 78,45 — 78,95, Curh 136,73 — 137,23, Sofija 5,1425 do 5,1825; dinarji 12,51 — 12,57.

PRAGA. Beograd 59,99, Curh 651,875, Milan 136,30, Dunaj 477,625.

BERLIN. Newyork 4,195, Praga 12,418, Milan 16,854.

NEWYORK. (Zaključno 8. t. m.) Beograd 1,77 in pol, London 4,84 in sedem osmink, Italija 4,03, Dunaj 14 in ena osminka, Švica 19,28.

Vse izpuščajte na lico,

lišaje, mozolja, zajedavce, krvave podplutbe, solčne in ružeče pege itd. zajamčeno odstranjuje pariška emulzija »Visagine Adeline Patii«, edino perfektno in neškodljivo, od mnogih zdravnikov priporočeno sredstvo za umivanje polti, ki onemogočuj gobenje kože ter daje obrazu mladeniški izraz in svežost. Vsak dan prihajajo številna priznalska pisma, dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah za ceno Din 30— za stekleničko. Glavno skladišče za Jugoslavijo Zagreb, Gajeva ulica 8.

Sokol

Slavnostna otvoritev VIII. vesokolskega zleta v Pragi

Češkoslovaško Sokolstvo je imelo v nedeljo, 6. t. m. svoj prvi slavnostni dan, s katerim je stopilo v VIII. vesokolski zlet, s slavnostnim koncertom, ki se je vršil v Smetanovi dvorani Obecnega doma, kjer so zazveneli božanski zvoki češke godbe. Sokolstvu ne gre samo za to, pokazati na prihodnjem vesokolskem zletu samo telovadno spretnost in izurjenost, ampak tudi obenem s harmonijo telca tudi kulturo duha. To potrjuje prireditelj slavnostnega koncerta, kot uvod velikih sokolskih dni, katere bo doživela Praga v prihodnjem letu.

Smetanova dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička in je vladalo v dvorani ves čas slavnostno razpoloženje. Na stopnišču je pozdravila vsakega prisilca častna straža Sokolov v kroju. V trenutku, ko so nad godbenim paviljonom Češke Filharmonije zazarele obločne luči in so zazveneli ritmični zvoki Sukovega pohoda, komponiranega za VII. vesokolski zlet, se je alchemični udeležence spomnil oih krasnih in veličastnih sokolskih dni, ko so mogočne disciplinirane sokolske čete pokazale vsmu svetu, kako jih navdaja samo ona vzvišena ideja »Na zdar domovina!«

Po tem uvodu so zazvenele po dvorani Smetanove pesmi in arije iz opere »Tajemstvo« in »Dve vdovi«, ki jih je ekscentrično zapela ga. Ana Nordenova, članica Nar. divadla v Pragi. Po nastopu Dvorakove »Husitske«, Smetanove uverture »Prodana nevesta« in Sukove »Serenade« je sledila kot zadnja točka Fibichova uvertura »Pad Arka«, katero je Češka Filharmonija pod temperamentno taktirko prof. Stupkyja izvajala tako sijajno, da aplavz kar ni hotel pomehati. Vsi navzoči, med katerimi so bili tudi oficijelni zastopniki češkega Sokolstva, so se neradi razšli.

Koncert, kakor smo že omenili je bil uvod k VIII. vesokolskemu zletu, ki bo svetovni dogodek in bo rodostno vplival na vse udeležence ter jih vzpodbujal k nadaljnjemu, neumornemu delu za razširjenje sokolske misli in prave ljubezni do domovine in naroda.

Sokolsko društvo v Šiški

Na praznik, 8. t. m. ob 17. je Sokolsko društvo v Šiški priredilo v društveni telovadnici telovadno akademijo z zaobljubo novega članstva v proslavo sokolskega praznika. Prireditelj, ki je bila vseskoz najresnejša značaja je v moralnem pogledu kar najbolj uspela. V materijalne strani bi si želeli večje udeležbe iz Šiške in Ljubljane, ki sta bržkone istodobno zadovoljno plavali v gostilniškem dimu. Pri telovadbi so nastopili vsi oddelki, razen članic. V tesni telovadnici ni bilo možno, da bi vsako točko sporeda izvajalo celotno število dotičnega oddelka, zato so se delili oddelki na skupine, katerih ena je izvajala to, druga drugo točko. Prišli so torej vsi telovadeči na vrsto, da so pokazali, kaj znajo. Člani so odnesli prvenstvo z vrsto na bradnji in z vrhunskimi prostimi vajami, res odlični dve točki, ki jima ni tudi s strogega strokovnega vidika ničesar oporekati. Moški naraščaj je precizno izvajal proste vaje in prav slikovite vaje na gredli, ženski naraščaj je graciozno nastopil v petorici. Ženska deca je ljubko odveščala proste vaje in posebno prikupno skupinske proste vaje, moška deca pa je prvič nastopila v vajah s palicami, drugič v prostih vajah, obrakrat prav samozavestno. Spremljevanje vseh telovadnih točk na klavirju je bilo točno in decentno. Premore v sporedu so izpolnile dnevu primerno recitacije sokolskih in rodoljubnih pesmi, ki jih je prednašala sokolska mladina z velikim učinkom. Starosta br. Ivan Zakotnik je v podpravnem govoru očrtal v markantnih besedah važnost narodnega in državnega edinstva, br. Jakob Jasih pa je govoril o Sokolu kot državljanu in članu zveze Slovaškega Sokolstva. Novo članstvo je polobilo zakletev v roke uglednega brata staroste in na čestitljivi društveni prapor. Obdinstvo je lepemu večeru prisostvovalo z velikim zanimanjem in je vsako točko prestrega sporeda odobraval z iskreno pohvalo. Pava povolnih, mestoma odlični uspehi so sad dela mladih, idealnih za sokolsko stvar navdušenih domačih Sokolov, ki jih malomarnost in letargija nacionalnih besednikov ne more odvrtiti od resnega, vztrajnega in požrtvovalnega stremljenja k napredku in popolnjevanju. Borba z neprilikami in zaprekami, ponos na čisto in plemenito sokolsko zavest bo stopnjevala vse tvorne sile, dokler se v Šiški ne dvigne lastna sokolska streha.

Kraljev dar sokolski župi v Splitu. Kralj Aleksander je poklonil sokolski župi v Splitu novo zastavo. Zastavo bo nesel v Split poseben kraljev delegat, ki bo tudi prisostvoval svečanemu blagoslovljenju

Naravno za sokolski Tabor!

Vremensko poročilo

Ljubljana, 7 decembra 1925. Ljubljana, 306 m nad morjem.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno (—10)	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	770,7	— 17,3	sev. vzh.	megla	
Ljubljana . . .	14.	768,6	— 9,8	vzhod.	jas.	
Ljubljana . . .	21.	769,5	— 12,0	sev. vzh.	več. jas.	
Zagreb	7.	768,8	— 11,6	brezv.		
Beograd	7.	769,4	— 16,0			
Dunaj	7.					
Praga	7.	760,5	— 17,0		megla	0-1
Inomost	7.					

Solnce vzhaja ob 7-27, zahaja ob 16-18, luna vzhaja ob 1-3, zahaja ob 13-33. Barometer višji, temperatura nižja.

Dunajsko vremenska napoved za četrtek: Bržkone oblačno, naraščanje temperature, mogoče tudi padavine.

Sport

Mladinska drsalna tekma v Ljubljani

JZSS razpisuje za nedeljo 27. decembra mladinsko drsalno tekmo, dostopno drsalcem, ki še niso prekorali 17. leta, ne glede na to, ali so člani kakoga športnega kluba ali ne. Pismene prijave je nasloviti na Športni klub Ilirija, Ljubljana, Miklošičeva cesta 13/III, ustmene prijave sprejema tekmovalni odbor na drsalnišču do pričetka tekme. Tekma se bo vršila na športnem drsalnišču S. K. Ilirije v Ljubljani. Prijavitelci niti nikake. Vsak udeležence mora na zahtevo predložiti dokaz o starosti. Pričetek tekme ob 8.30 zjutraj. O preložitvi tekme v slučaju slabega vremena odloča tekmovalni odbor. Prvim trem zmagovalcem izročil JZSS spominska darila (1 darilo so drsalke). Kdor ne izvede vsaj dveh tretjin razpisanih točk, ne more dobiti nobenega darila. Razpisane so sledeče vaje:

1. Prestopni korak desno naprej, levo naprej, desno nazaj, levo nazaj.
2. Polovitični lok naprej na ven (premednati tempo).
3. Tek nazaj.
4. Loki v osmici naprej na ven.
5. Loki v osmici naprej na noter.
6. Vijuga desno naprej ven, noter.
7. Vijuga levo naprej ven, noter.
8. Dvojna trojka naprej na ven.
9. Tek 3 kroge okoli drsalnišča.

Pojasnila in pouk daje drsalni odelček SK Ilirije na drsalnišču ob urah, ki se bodo na knadno objavile. J. Z. S. S.

Mednarodne kolesarske dirke

Slavni italijanski vozeč na dolge proge Bolzoni, ki je tudi letos imel lepe uspehe se prihodnje leto ne bo več aktivno udeleževal dirk. Italijanski športni krogi se trudijo, da ohranijo Bolzonija kot administrativno moč v dirkalnem sportu.

Brack Andersen, bivši danski svetovni mojster, se udeleži dirk na nemških zimskim dirkališčih.

Holandska dirkača Van Kempen in Van Reek sta odpotovala v Ameriko. Nastopila bosta pri raznih šestdnevnih dirkah, merala pa se bosta tudi v tekmah z ameriškim in avstralskim dirkači.

Svetovni mojster v enourni vožnji Jean Bremier je po daljšem premoru zopet dosegel zmago, ko je pri zadnjih dirkah v pariškem velodromu tolkel Lavallada, Catudala in Švicarja Oskar Egga. V enourni dirki »ekstraklase« je bil prvi Belgijec Ganay z 69,3 km, drugi njegov rojak Linart, tretji Francoz Maronnier in četrti Amerikaneec Keenan.

S. K. Ilirija. Občni zbor za poslovno leto 1925, se vrši, kakor že objavljeno, dne ob pol 20. v salonu restavracije Miklič. Radi petnajstletnega klubovega jubileja in ogromnega dela v letu 1926, je dolžnost vsakega člana, da prisostuje tej glavni skupščini. Še tako agilni odbor ne bo zmogel vsega dela, ako ne bo imel zaslombe v članstvu in ako isto nima dovolj interesa za svoj klub. — Ilirijan.

Iz življenja in sveta

Nova Amundsenova ekspedicija

Pogumni polarni raziskovalec Amundsen se nahaja sedaj v Ameriki na propagandni turneji. Medtem pa si pripravljaja v Evropi vse potrebno za prihodnjo ekspedicijo na sever. Ta ekspedicija se bo vršila na krovu italijanskega letala, katero bo vodil poveljnik Nobile.

Glasom Amundsenovih izjav bo štela njegova prihodnja ekspedicija le dober tucet mož. Med njimi bo pet mehanikov, en radiotelegrafist, en meteorolog, dva monterja in štirje častniki. Skupno z Amundsenom in enim novinarjem bo štela celokupna posadka 15 mož, med njimi v prvi vrsti oni, ki so bili že zadnjič na severnem tečaju, tako Ellsworth, Riser - Larsen in Dietrichson.

Letalci bodo vzeli s seboj 500 kg živeža, ki bo zadostoval za enomesečno prehrano posadke. V polarne kraje bo letala ekspedicija čez Putham, Drontheim in Spitzberge. Na zadnji letalski etapi, ki bo 1700 km dolga, bo preletela Grönlandsko morje. Letalo bo piloto pod norveško zastavo, obdržalo pa bo svoje letalsko ime, Amundsen se ne namerava spustiti na tla direktno na severnem tečaju, temveč je sklenil, da bo to pot opazoval pojave v polarnih krajih z letala. Fotograf bo imel na ta način dosti dela. S tem upa Amundsen, da se sigurno izogne nevarnosti, v katero je zabredel zadnjič in da bo vseeno lahko zadovoljen z uspehi naloge, ki si jo stavlja kot raziskovalec severnega tečaja.

Američan v Parizu

Američani so prav tako ljudje kakor mi, to se pravi, da so pod kožo krvavi in da jih bo zaužiti slanini žeja kakor nas Evropejce. Zato pa smo mi Evropejci poslednji, ki bi hoteli kakemu državljanu Zedinjenih držav kaj očitati ali mu zameriti, če sleče, ko je prebrodil veliko lužo, nadležno prohibicijsko sukno in pozabi na sitne in neizprosne zakone, ki mu v njegovi domovini krojijo življenje in ... moralo.

Tega se je brez dvoma zavedal tudi gospod John Barthelett, ki se je ondan izkrcal v Le Havru in jo mahnil naravnost v Pariz. Mesto mu je silno ugajalo, še bolj pa menda tamošnje kavarne in restavracije, kjer so gostje brez strahu javno jedli in pili, ne meneč se za toli osovraženo prohibicijo. Kar je dovoljeno drugim, bo dovoljeno tudi meni, si je mislil yankee, in upoštevajoč izpremenjene razmere, si je naročil steklenico najboljšega.

Bogme, že dve leti sta minuli od takrat, ko je gospod Barthelett poslednjič omočil svoje ustnice na čašici whiskyja. Vražje dolga doba, je argumentiral sam pri sebi, in spodobi se, da vsaj deloma nadokladim izgubljeno. In gospod Barthelett je pridno praznil čašo za čašo in postal je vedno boljše volje. Toda čas je hitel, in treba bi bilo domov. Gospod Barthelett je skušal vstati, pa ni šlo tako gladko kakor sicer. Tudi je čutil, da se mu je ravnovesje nekam zrahljalo. Ta ugotovitev ga je spravila v še boljše voljo in sklenil je, da še ne gre domov. Okoli njega so se zbirali novi prijatelji in mu pomagali uničevati alkohol in vnovečevati dolarje. Kotično se je le odločil, da gre, pa ne domov, ampak v varijete. Tam se je veselje nadaljevalo do ranega jutra.

No, slednjič se je gospod Barthelett vendarle odpravil proti svojemu hotelu. A ko je bil sam in so ga zapustili vsi prijatelji in prijateljice, je začutil v ustih neko čudno praznino. Vinski hlapi so izpuhteli kakor bi trenil, in gospod Barthelett je tedaj ves začuden spoznal, da mu manjkajo trije umetni zobovi, trije zlati zobovi, ki mu jih je malo pred odhodom v Evropo čičaški zobotehnik montiral za velik honorar. »Zobje,« si je mislil gospod Barthelett, »se ne izgube kar tako. Moral mi jih je kdo ukrasti.«

Master Barthelett se je zamislil. In naenkrat se mu je posvetilo. Spomnil se je, da je bil pri neki »prijateljici«, kjer ga je za hip premočil spanec. In urno kakor misel se je podal na policijo. Preiskava se je končala še tisti dan.

Zobovje se je našlo, toda bilo je v takem stanju, da ga master Barthelett pod nikakim pogojem ni hotel več montirati v ustih.

Pravijo, da je bilo gospodu Barthelettu Pariza dovolj in da je sklenil, da ga še tisti dan zapusti in ga nikdar več ne obišče ...

Antonin Švehla

Češkoslovaški ministrski predsednik.

Kjub velikim oviram se je na Češkoslovaškem vendarle posrečilo sestaviti zopet koalicijsko vlado vseh češkoslovaških strank razun komunistov in Hlinkovih klerikalcev. Predsedstvo vlade ima zopet Antonin Švehla, zunanje ministrstvo pa dr. Edvard Beneš, tako da bo i notranji i zunanji kurz češkoslovaške politike ostal nespremenjen.

Antonin Švehla je vodja češke agrarne, ali kakor se sedaj službeno imenuje, republikanske stranke in je igral v

novi češki politiki vedno važno vlogo, zlasti na po prevratu. Bil je v vseh vladah razun v Černyjevi, ki je bila sestavljena iz samih neparlamentarcev. Od odstona Beneševje vlade je postal Švehla ministrski predsednik in je sedaj zopet sestavil vlado na isti podlagi, kakor je bila njegova prva.

Zagoneten konec berlinske operne pevke

Prejšnji teden je izginila iz Berlina primadona Državne opere, ga. Jurjevskaja. Dejala je, da potuje v Estonijo, kjer je težko oboleva niena mati. Mesto v Estonijo pa se je peljala v Švico. Ustavila se je v zdravilišču Andermattu, kjer je našla sobo v hotelu »Krona«. Takoj po vstavitvi na se je že zopet odstranila iz hotela in se ni več vrnila. Ljudje so jo videli zadnikrat na Hudičevem mostu, ki drži čez reko Reussa.

Sobarica, ki je drugi dan pospravljala in našla anartman gospe Jurjevskaje ob 11. zaklenjen, je odklenila vrata s svojim ključem. V sobi ni bilo nikogar. Postelja je bila nedotaknjena, stvari so ležale kakor pri odhodu pevke na sprehod. Osojbe hotela je takoj obvestilo policijo, ki je začela iskati damo.

Na Hudičevem mostu so našli detektivski kožuh in rokavice ga. Jurjevskaje, poleg kožuha pa je ležala v snegu mala priprava za vbrizgavanje morfija. Nekoliko nižje so našli agenti še okrvavljeno britev. Postalo jim je jasno, da je dama izvršila samomor ali pa da so jo umorili neznanec. Toda druga možnost se je kmalu pokazala za izključeno. Jurjevskaja je morala izvršiti samomor. Bržčas si je dama najprej vbrizgala določeno morfilja, nato prerezala žile na zapestju in se vrгла v prepad, kjer šume valov reke, Reussa je medtem popolnoma zamrznila in truplo nesrečne pev-

ke je še vedno pod ledom.

Kaj je gnalo pevko v smrt, ni znano. O dogodku je bil obveščen mož pokojnice, bivši ruski gardni oficir von Bremer, ki je takoj prihitel na mesto nesreče in zdaj čaka, da najdejo truplo soproge.

Zinajda Jurjevskaja je bila komaj 30 let stara ter je postala v par letih (od l. 1922. dalje) ena najboljših priljubljenih opernih pevkv v Berlinu. Bila je po rojstvu Zidinja iz Rusije. V Berlinu je pred leti očarala občinstvo z ulogo Tatjane v Čajkovskega »Oneginu«. Njena smrt je tem bolj presenetljiva, ker se je pevka odpravljala na odhod v Pariz, kjer jo je čakal angažman na Veliki operi.

× Zgodovinski gradič na Francoskem pogorel. Zgodovinski gradič Prunieres pri Grenobleu je postal te dni žrtev plamenov. Stavba je bila sezidana v trinajstem stoletju ter je imela veliko važnost posebno v francoskih verskih vojnah po veliki revoluciji. Ogenj je izbruhnil nepričakovano. Gašenje je bilo popolnoma brezuspešno, ker so zamrznila vse cevi vodovoda, radi česar je grad pogorel do tal. Ostalo je samo nekaj kosov pohištva, katere so oteli ljudje gorečim zubljem. Škoda je velikanska in tem bolj občutna, ker se ne da stavba nadomestiti.

× Kritično stanje ameriške armade. Tajnik ameriškega vojnega ministrstva Dawes je nedavno bil sprejet od predsednika Zedinjenih držav, kateremu je poročal o ne-

Hranite denar!

pride še v mesecu decembru 1925 v Kino »Dvor«.

zadovoljivem stanju ameriške armade. Arma Amerika šteje danes 125 tisoč mož, toda morala čet je tako slaba, da bi vojaštvo ne bilo v stanu stopiti pred sovražnika če bi se pojavil na pragu domovine. Zaloge provijanta in streljiva so izčrpane in možnost dezertira v velikem številu.

»Moč in lepota«

Film v službi kulture

Ni več dvoma, da je postal film v zadnjih letih velik kulturni faktor, za katerega se bodo tudi naši krogi, ki jim je zaupana naloga vzgajati moderno generacijo, morali intenzivneje zanimati. Poizkusi vstvarjanja filmov v vzgojno tendenco serajo že nekaj let nazaj, toda pri širši publikii niso doslej dosegli večjega uspeha. Predvajali so se doslej ti filmi večinoma le v šolah, v strokovnih organizacijah in društvih, kojih izobraževalnim namenom so ustrezali. Široke mase pa je bilo k tem filmom težko privabiti. V primeri z zabavnim filmom niso bili kulturni filmi dobičkanos, ni in to je bil končno za producente odločilni moment, da slednjim niso posvetili interesa, ki bi ga zaslužili.

Filmska družba Ufa v Berlinu je ustavnova poseben oddelek, ki se bavi samo s kulturnim filmom. Sotrudniki so tu priznane kapacitete na znanstvenem in vzgojnem polju. Ti strokovnjaki so na podlagi večletnih izkušenj uvideli, da je treba tendenco pri kulturnem filmu omiliti in odstraniti vsako vsiljivost. S svojo notranjo vrednostjo naj film vpliva na gledalca tako prepričevalno, da ga zainteresira in pridobi za idejo, ki mu jo želi vcepiti. To pa je ravno težka naloga, ki stavi velike zahteve na sposobnosti režiserja in sotrudnikov. Med doslej izgotovljenimi kulturnimi filmi zavzema neoporečno prvo mesto film »Moč in lepota«. Podpreti stremjenje moderne človeka za telesno kulturo in ga zanesti med širše kroge, to je njegov cilj. Vzporejanje telesne vzgoje starih Grkov v vzgojo naše dobe v tem filmu nam kaže našo veliko zaostalost v tem pogledu.

Vzglede starih Grkov mora vplivati na nas in nam vzbuditi stremjenje, da dosežemo cilj, ki so si ga stavili klasični narodi: »Zdrava duša v zdravem telesu.« Kar se je do danes v tej smeri že delalo in se še dela, je bilo treba prikazati gledalcu v zanimivem izboru. In pri vsem tem se ni bilo mogoče izogniti — nagoti telesa. Bila je to najbolj kočljiva točka, ki je zahtevala veliko takta in opreznosti. Avtorjem se je posrečilo izključiti vse, kar bi moglo vplivati nemoralno, posrečilo se jim je, da so s svojim umetniškim čutom in s tem, da so postavili nagoto v naravo, ki z njo harmonira, dosegli blažilni vpliv na gledalca. Priznati je treba, da je ta film dosegel svoj namen in da bo merodajen pri otvarjanju novih del te vrste. Njegova tehniška izvedba je vzorna in potrjuje konstantni napredek filmske tehnike. Utis, ki ga ta film napravi na gledalca, je izreden in vpliv, ki ga bo imel na razvoj telesne vzgoje, bo gotovo trajen.

S pogreba angleške kraljice Aleksandre

Za krsto stopa sin pokojnice, angleški kralj Jurij s prestolonaslednikom, za njima pa danski, norveški in belgijski kralji ter švedski, norveški in rumunski prestolonasledniki.

Krsto pokojne kraljice vozijo na topovski lafeti. Spremljajo jo gardni oficirji v stari tradicionalni uniformi.

A. Albertini. Preizkušnja

Dona Laura je sedela ob kamini in z razširjenimi očmi gledala v plapolajoči ogenj. Zdela se ji je, da je kakor izgubljena Nobene oblasti ni imela več nad seboj. Da bi jo bil Mauro Gotardi samo še nekoliko trenutkov obsopal s poljubi, bi bila klonila in ga rotila, naj jo poljublja še dalje... Izgubila bi svoj ponos in svoj mir... In to ne bi moral biti ravno Mauro Gotardi. Da bi jo bil kdorkoli v tem trenutku poljubil, bi jo bil mogel osvoboditi. Ona bi se mu bila udala, dasiravno bi ga ne imela rada, kar tako, ne da bi sama vedela zakaj; samo zato, ker bi ta človek zbudil v nji ženo, ki se je uspavala od tedaj, ko je nobena dolžnost ni več vezala, da bi ostala zvesta svojemu možu.

Dve leti! Dve leti sta pretekli, odkar življi njen mož izven njenega življenja, ne da bi se brigal za svojo ženo. Da ne bi daljal prilike znanecem in prijateljem, da brusijo svoje jezike, jo je vzel nekolikokrat s seboj v gledališče ali na kakšno zabavo in včasih, ali zelo poredkoma, jo je peljal tudi na izprehod. Moški so il dvorili, jo imeli radi in hrepneli za njo: ali zastoni. Ona je ostala zvesta ženi nezvestemu možu. Dobro ve-

doč, da ni imel nobenega vzroka, da se ji odtuji, je čakala, da se vrne njen mož na pravo pot, da se ji približa in jo zaprosi, da mu odpusti, da jo je toliko časa pozabljal.

Ali zdaj ni več moglo iti tako dalje. Cutila je, da ne more živeti več kakor je živela, da se ne more več obvladati, da ne more več nremagovati koprnjenja po življenju... Trebalo je, da se odloči. Ali da zbere vso silo in čaka (a vedela je, čutila je, da bi bilo to zastoni) ali da stori to, kar delajo tudi druge žene v njenih prilikah: da se udajo ljubimcu. In v takem primeru bi bil boljši Mauro Gotardi nego kdo drugi, ker je Mauro imel vsaj to iluzijo, a jo ljubi in spoštuje. Dolgo je sedela nepremično v naslonjaču kraj toplega kamina; potem je naenkrat vstala in poklicala: »Marija!»

Sobarica je takoj prihitela. »Moj klobuk in plašč.«
»Ali gre gospa ven?«
»Da!«
»Kaj gospa ne ve, da dežuje?«
»Vem, Marija.«
»In če pridejo gosti?«
»Prav imaš! Ali prva pride Dona Bice. Prosi jo, da me nadomestuje kot gospodinja. Vrnem se skoro.«
Marija je odšla in čez malo časa se

je vrnila s plaščem in klobukom. Dona Laura se je ogrnila, dala na glavo mali črni klobuk in spustila preko obraza dolg pajčolan. »Vrnem se kmalu!« je rekla, ko je odhajala.

Ko je markiz Altieri, ki ga je zalotila Laura samega z gospodično Pergola, igralko, v njenem stanovanju, zagledal pred seboj svojo ženo, je bil ves iz sebe od osuplosti.

»Laura... Ti tukaj?«
»Da! Saj si tudi ti tu.«
»To je nekaj drugega.«
»Ničesar drugega ni... Ali nič za to. Pustimo to. Ampak moram ti nekaj zelo važnega povedati. In potrebno je, da storim to takoj, ker bi tega jutri, na tudi čez eno uro ne mogla več storiti.«
»Oprostite... je zamrmrala gospodična Pergola in zapustila sobo.

Dona Laura se je obrnila k svojemu možu: »V naši hiši se je zgodilo, malo prej, nekaj zelo resnega. Celo uro pred časom, določenim za moje posete, je prišel nekdo... nekdo, ki mi je govoril o moji samotni, o moji tuži, o svojem prijateljstvu do mene in o tem, kako me ima rad. Poslušala sem ga in bila sem ginjena tako, da sem začela čutili, da nimam več sebe v oblasti. Ta človek je to zapazil. Zlorabil je ta trenutek, sto-

pil k meni, me objel in me začel poljubljati.«

Markiz Altieri, bled od srda, je zaklical:

»Kdo pa je bil ta nerednež?«
»Kaj te to briga? Nekdo. Ne gre za ime in osebo. Za kar danes gre, to sem jaz. Jaz sem temu človeku dovolila, da me poljublja na usta, nisem se branila, nisem se upirala. Dopustila sem, da me poljublja kolikor hoče. To pa je tako strašno, da sem smatrala za potrebno, da pridem sem in ti to povem. Vedela sem, da si tukaj in prišla sem. Dve leti sta že pretekli, odkar se zoperstavljam sami sebi in drugim; in to ne delam zaradi sebe, niti zaradi kakšnih principov o poštenju; to delam samo zaradi tebe, zato, ker te imam rada... Ne more več tako dalje. Moja ljubezen do tebe je v tem trenutku tako silna, da se morem boriti proti življenju, proti oni nežnosti in slasti, ki so jih v moji duši vzbudili poljubi onega človeka.«

Markiz Altieri je pritisnil svojo ženo na prsa in ves prevzet od ljubosumnosti jo je vprašal:

»Ali te je dolgo poljubljal?«
»Dolgo.«
»Povej mi, kdo je to bil.«
»Vse zastoni. Bil je nekdo.«
Pritisnil je svoja usta na niena mehka

usta, ki mu jih je ponudila in poljubljal jo je zamrmral:

»Tako, ka-li?«... Ali te je poljubljal tako le?«

»Ne vem. Ne spominjam se več... Čutil sam sebe, samo tebe... moj dragi... tako!«

Domu sta se vračala kasno potem, ko so se bili že vsi gostje razšli.

Potem, ko je pokadil cigareto, je utaknil ustnik v žep svoje pižame in potrkal na vrata spalnice svoje žene.

»Prosto!«
»Smem vstopiti, da voščim lahko noč svoji Laureti?«

»Pst... da te ne sliši Marija!... Ali si pustil prižgano luč v svoji sobi?«
On je prikimal z glavo in potem jo je z vso silo pritisnil na svoje grudi.

Darujte za sokolski Tabor!

Poguba carske Rusije

Drobtine iz «Ruske revolucije». Napisal Aleksij Jelačić. Izdala «Nova Evropa» v Zagrebu, 1925.

Posledice revolucionarnega leta 1905. — Ruska notranja politika v letih 1907—1914. — Kmetje, delavci intelektualci in omladina. — Aktualna vprašanja morale in družbe: spolni problem, erotična književnost, samomor. — Črne tolpe. — Smrt profesorja Muromceva in pisatelja Leva Tolstega — Nemiri na univerzah. — Umor Stolypina. — Rasputin se pojavlja. — Začetek vojne, korupcija, vladanje Rasputina, njegov umor, carjeva abdikacija in konec.

Ruska politika se je razvijala v letih 1907 do 1914, ko so vodili reakcijo car in vladarska hiša, dvor in vlada, kakor: vojaške prekucije so bile udušene; vojska in mornarica sta se preurejavali. Kmetje so bili v glavnem mirni, hodili so k voljakom, plačevali davke ter kupovali gosposka posestva čestokrat za predrag denar.

Intelektualci in omladina, ki je začela mirno delati v šoli, so razpravljali največ o neuspehu revolucije po rusko - japonski vojni. Največ prahu je dvignila knjiga «Kazipot», v kateri je nekoliko naprednih in ugodnih umstvenikov razložilo svoje nazore o aktualnih problemih: o monarhiji, glede katere so zastopali mnenja, da jo je treba priznati, o nacionalizmu, o demokraciji — vanjo so dvomili! — In o revoluciji, ki je prinesla veliko razčaranja. V ekonomskem pogledu je vladalo naziranje, da se je treba spoprijateljiti s kapitalizmom in ga priznati. Verska gibanja so posebno značilna za ta čas; pojavili so se tedaj novokristjani in bogoskotelet. Med problemi morale in družbe se je najviše cenil spolni problem; prevajale so se knjige Forela, Weltingerja, Löwenfelda, Kraft-Ebinga, Mantegazza in sl. Pojavila se je erotična književnost na delo. Gledališče, listi in književnost so posvečali seksualnemu vprašanju veliko pažnjo. Končno v praksi: nastajala so društva svobodne ljubezni in podobni klubi. Venerična kuga se je začela širiti. V literaturi je nastopil Vinčenko, ki je

slikal ruskega revolucionarja — dona Juana; njegovi junaki so bili apostoli socializma, revolucionarne borbe, svobodne ljubezni in seksualnih ekscesov. Zahtevali so med drugim rehabilitacijo prostitutke. Drugi pisatelji — n. pr. Arcibašev — so dali junake kot je Sanin, ljudi, ki jim ni posebno mnogo do revolucije in socializma, ampak tpe, ki jih zanaša nekakšen megnin anarhizem ter jim je glavna vsebina — spolno pustolovstvo. Naposled je prišla pisateljica Verbička s svojimi »Ključji sreče«, predhodnik Margueritove »La Garçonne«. To delo je imelo v tedaj Rusiji največ bralcev radi tega, ker je bil v njem očrtan lik ženskega dona Juana ter se je na nštih mestih dotikalo čustnosti.

Nastajala pa so tudi drugačna društva, tako na priliko klubi samomorilcev in pisnikov. Tajen teror ni nehal; v relativno mirnem letu 1906, je bilo izvršenih 4742 terorističnih umov, leta 1908 pa 9424 atentatov in ubojev. Vlada je socialne revolucionarce stalno preganjala ter jih deportirala. Provokacije so bile na dnevnem redu; policija je pomagala sama izživati, da se je lahko maščevala nad neljubimi osebami. Vlada je dušila sleherni svobodni mišlj in preganjala vsako opozicijo. Zatoževala je svoje neprijatelje sodišču, ki se sodilo zelo pristransko, po Ščegolovitovem predpisu. Policijski duli je vladal celo v cerkvi. Vlada se je naslanjala na dvorno kamarilo, na nazadnjaške kroge, na policijo in na »Črne tolpe«, katere je vzdrževala na državne stroške. Črne tolpe so postale strah in trepet prebivalstva; preganjale so ljudi ter izživale izgrede, v katerih so imele prilichnost za svoje osvnetniško delo. Car je s črni mi tolpami simpatiziral; tudi carica jim je bila naklonjena, dasi so ti ljudje zanašali povsod v javno življenje klice razsula in demoralizacije.

L. 1910 sta umrli prof. Sergej Muromcev, predsednik Prve dume, in pisatelj Lev N. Tolstoj. Oba sta imela ljudske pogrebe, pri katerih se je mladina spopadla s policijo. Na visokih šolah so izbruhili nemiri. Dijaki so štrikali, ker jim je vlada zabranila zborovati celo v univerzitetnih prostorih. Študente so zapirali in jih kratkoma brez povoda izključevali. Univerzitetne rek-

torje in profesorje, ki niso hoteli biti poslušni reakciji, je vlada odstranila. Vendar je tajni terorist in policijski agent Bogrov na septembarskih svečanostih l. 1911 v Kijevu streljal na min. predsednika ter na šola policije in je znamenitega državnika Stolypina ubil.

Istočasno se je na dvoru pojavil »mistični« Rasputin, amazan, demonski kmet, ki je bil obsoljen radi koniske tativne. (Rasputin pomeni razvratnik; to ime je dobil zaradi svojih spolnih ekscesov.) Ta slepar se je vsrdel na dvoru in je vplival na zdrave carjevega sina, ki je boloval na hemofilijo. Imel je carico popolnoma v svoji oblasti in je postal z njeno pomočjo osebnost prvega reda v državi.

Koncem l. 1912. je izšla opozicija iz volitev močno ojačana. Med levičarji je bil tudi Kerenski. Nervoznost je bolj in bolj narasčala, pojavljali so se gospodarski in politični štriki (drug za drugim). Vse je bilo prepričano, da mora prineti prva vojna, ki nastane, Rusiji revolucijo in prevrat.

Dne 1. maja 1914. so izbruhili v Rusiji zelo resni nemiri. O priliki Polncarjevega obiska v Petrogradu meseca julija 1914. so uprili zavzeli take dimenzije, da je bilo nemogoče verjeti v mobilizacijo za slučaj vojne. A ko je bila kmalu nato mobilizacija razglašena, se ni nihče uprl. Volaki so hoteli pod zastavo v ogromnem številu, oficirji takisto. Vse stavke so nehale in Rusija se je zbraja okoli orožja.

Nihče pa ni predvideval tako kolosalnih dimenzij vojne, katerim so skušali priti zavestni in okom z dobro organizacijo. V Rusiji se ni po prvih sijajnih volajških uspehih v Galiciji in po težkih porazih na Pruskem storilo nič. Nasprotno, nastala sta še dva tabora poleg fronte za vojno. Prvi je bil manj važen in je imel opraviti zasedeno Galicijo, drugi je bil opasnejši — radi tega, ker je napovedal vojno — ruskemu ljudstvu. Vlada je radi tega obnovila preganjanja, uprizarjala je le lov na boljše, člane dume, in domovinska ljubezen se je začela splošno ohlajati. Odgovorni čimti, predvsem vojni minister Suhomlinov, so varali carja, vojsko, dume in ljudstvo.

Tako se je vedno bolj približevala — usodna ura revolucije, ki je imela dve svrhli. Prvi cilj ji je bil: nadaljevanje vojne do srednega zmagoznega izida, drugi pa: čim prejšnja sklenitev mira. Vojaški poraz, nesposobnost vlade, škandal na dvoru, razsulo in razvrat v zaledju, revolucionarna propaganda boljševikov, akcija nemških agentov, jad in bega beguncev, splošna nezadovoljnost, draginja — vse to je jačalo misel na upor ter je zbiralo v njihovem taboru prekucneke elemente. Z dume se je nadaljevala neretna igra. Rasputin je vladal na dvoru; njegove svete je posredovala carica in car jih je poslušal in izvrševal. Ugibalo se je, kdo bo močnejši — močnejše so bile »temne sile«. Na nasvet Rasputina in carice je car odstavil od vodstva

armade velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča ter je sam prevzel poveljstvo nad vojsko.

Kmalu nato je šel Goremykin, katerega je nadomestil Stürmer, Rasputinov človek in germanofil. V bližino carja so prišli na ta način zgolj prilizovalci brez zmožnosti in poštenja, toda Rasputinov slugo. Ko je car sklical dume, se je oglašil k besedi Miljukov in je obtožil Stürmerja, dvorno kamarilo in carico radi veleždale. Za Stürmerjem je prišel Trepoj in z njim notranji minister Protopopov — član dvorne kamarile in družabnik Rasputina. V Rusiji je vrolo, katastrofa je bila neizogibna.

In v tem času, ko se je Rusija rušila, je imelo carsko notranje ministrstvo dolžnost čimti Rasputina in zloglasno prijateljico njegovo, dvorno damo Ano Vyrubovo! Okolu Rasputina se je zbirala cela četa agentov in policijski uradnikov, ker so se v carski hiši bili, da bi ga kdo utegnil umoriti.

Rasputin se je škandalozno vedel. Obiskoval je lavne hiše in kopališča z družbi žensk. Upijanjal se je in prirejal orglje. Svoje privilegirane položaja v državi ni skrival tem ni štedil niti časti carice in njenih hčera. Govoril je o njih vsakovrstne nesramnosti. Na dvoru pa je bil tako dobro zapisan, da je carica sama učičila neko tožbo, ki je bila vložena proti njemu radi psovavanja carske obitelji. Rasputinova moč je bila tako velika, da je sestavil seznam članov Sinoda pravoslavne cerkve, razpogalag s službami, dajal koncesije, delil rede in oproščal moške vojaške obveznosti. Zelo živahne stike je vzdrževal z ženskami; okrog njega so se zbirale visoke dame poleg skromnih delavk, kokote najviše stopnje in ženske s trotoarja; obiskovale so ga končno tudi poštene žene, ki so hotele izprositi milost za svoje može in sinove. Vse to so hodie k Rasputinu ter ga gostile pri sobi doma, v kavarnah, barih, varietetih, javnih hišah... Tajinstveni menh je dobival denar in prejemal vsakovrstne darove. Kadar je carska obitelj slavila svoje imenadine, je bil Rasputin vedno med povabjenimi gosti. Rečeval je največja državna vprašanja, potrjeval in odklanjal mobilizacne pozive, odobraval ali pobijal parlamentarne sestanke, nastavljal ali odpuščal ministre in vladike. Listi niso smeli pisati o njem, če jim je bil drag lasten obstoj. Rasputinovo korespondenco je nadzorovala policija s pomočjo »Črnega kabinetca«. Car in carica pa sta videla v Rasputinu simbol preprostega ruskega ljudstva, pobožnega in vdanege dinstiji. Rasputin pa se je vedno bolj vdalil požrešnosti in čustnosti. Bil je pianec in pustolovec ter je verjetno imel tudi z nemško špijonažo zveze. Na dvoru je veljal za »božje starca«, dasi je pljunil na carsko ime, prestol in krono. Car in carica sta bila uverjena, da je edini Rasputin v stanu spasti vladarsko hišo pred upornim in revolucijo. Starec je to dobro vedel in »sprokopal«, da carska družina ne bo preživela njegove smrti — kar se je sko-

raj dobesedno izpolnilo. Tako je prišel strahovit umor Rasputina, kateremu je sledila silna nevoļa ljudstva in armade. Umor, katerega so izvršili poslanci ekstremne desnice Pariskevič, veliki knez Dimitrij Pavlovič in knez Josupov, je spravil carico v obup, naprednim elementom pa je vili poguma ter jih potrdil v domnevi, da prvi carska Rusija v propast. Ko so se tega dejstva zavedli na dvoru, so začeli dvorljani sami pripravljati atentat na carja. Njihovo zaroto pa so prehiteli drugi dogodki — prava revolucija, v kateri je moral car na prvi odstopiti, potem pa so ga z drugimi člani družine vred pokončili boljševiki.

Dopisi

DOLNJA LENDAVALA. Na predvečer dne 1. decembra je priredil Sokol v hotelu »Krono« veselico z igro. Starosta br. dr. Leskovec je v patrijičnem govoru raztolmačil pomen praznovanja ujedinenja, nakar je zaprisegel članstvo Sokola. Naslednjega dne so se vršila po cerkvah vseh veroljupcev bogoslužna opravila. Krasen govor je imel evangeljski pastor g. Hiri, želimo pa, da opusti vnaprej politiko v cerkvi. Tudi v drugih farih so se vršile cerkvene svečanosti ob navzočnosti šolske mladine, le v Črenšovcih so učenil in dr. nameščenci ostali brez maše. V Belučiuh so prav lepo praznovali 1. decembra. Načelnik Kocmut je zaprisegel Sokole, sodnik dr. Farkaš iz Murske Sobotne pa je imel zanimiv govor o pomenu ujedinenja.

BOŠTANJ OB SAVL. Sokolsko društvo je priredilo tudi letos Miklavžev večer. Naraščaj je pod vodstvom br. Verka uprizoril igrico »Miklavž prihaja«, spremljano z ljubimi petjem. Naraščaj je bil letos izredno bogato obdarovan, čemur sta z znatnim prispevkom pripomogla veleindustrialec g. Jakli in ga. upraviteljva Fürstova, za kar jima kereka sokolski naraščaj najlepšo zahvalo. Pohvalo zasluži tudi s. Miša, ki je s pripravljanim darov, posuševanjem potja, napravilo obiek petim angelom itd., storila mnogo več kot svojo dolžnost. — Pod okriljem Prostov, gasilnega društva se je osnovala godba na pihala. Godbeniki, sami začetniki, imajo pod vodstvom g. kurata Sedeja mnogo volje in obetajo, da nas bodo za Veliko noč že presenetili z javnim nastopom. Bomo videli!

DRAŽGOŠE. Desiravno je pri nas, visoko v hribih, zapadel sneg, vendar ne spimo zimskega spanja, ampak smo pridno na delu. Tukajšnje sokolsko društvo je priredilo v zadnjem času burko »Brat Sokol« in pa Pimzarjevo igro »Razvalna življenja«, s katero je društvo tudi gostovalo v Zeleniuh. Dne 1. decembra se je vršila slovesna zaprisega novih članov in tudi članic, v soboto zvečer pa je prišel v Dražgoše prvi sv. Miklavž in je v Narodnem domu obdaril šolsko mladno.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne samene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Željive, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 10.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obrit

Vulkanizira
vse vrste gumijaz parna vulkanizacija P. Škafar v Ljubljani. Rimška cesta 11. 270

Slike za legitimacije
izvajajo najhitreje fotografirajo v 15 min. v 11 B. B. K. Ljubljana. Valovarski trg 108.

Preko zime kolesa
na željo popravili ali presnovi Gorec, Gosposvetska c. 14. 20692

Izdajujem plašče
po 100 Din, kostume in toaleto po najnižjem kroju. Naslov pove uprava »Jutra«. 20915

Službe

Učenko
sprejme štivlja. Počrva se v Kolodvorski ulici 28/1. 21979

Krojaška vajenca
dobro vajenega, sprejme s vso oskrbo v hiši Ivan Kajuš, Sv. Petra nasip 71. 21982

Vajenec
na pekarsko obrt se sprejme s vso oskrbo v hiši — Naslov pove uprava »Jutra«. 21986

Trgovec
samostojen in dobro vsitran, na delah, 1826 profakljalo srednjih let, politično, stanovljivo, ki bi zastopala v odvisnosti žefa in tudi deloma nadzorovala gospodinjstvo. Pogojni zelo zgodni. — Cenjena ponudba po močnosti s sliko pod šifro »Ugodnost« na upr. »Jutra«. 21990

Gospodinj
samostojna ki bi opravljala v domači delu 1826 Emil Grešar, Kamnik, Butna 67. 22007

Dva trg. pomočnika
mislano stroka

I manufakturista
in 1 železninarja perfektno in svrabe moči sprejme s l. ali 18. Jan. 1926 P. Kersa, praje Sterk, Oznovalj. 22001

Kdor posodi
industrijskemu podjetju Din 20.000 proti zavarovanju v 10 mesečnih obrokih in obrednosti dobi stalno ali obno tehniko, uradnika v istem podjetju. Cenjena ponudba pod »Tehn. sredstva« na upravo »Jutra«. 21988

Vajenec
ultra in krepak, politični staršev se sprejme za mešč. obrt. Naslov v upr. »Jutra«. 22006

Služkinjo za vse
z dobrih sprečiavali, ki zna noka! kuhati 1826 majhna družina na delah. Nastop s 1. Jan. 1926. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Inženjer«. 21984

Postrežnico
1826 samski gospod na posredovanju št. stanovalski soba v sredini mesta. Zgledati se od 1—12 popoldne. Naslov pove uprava »Jutra«. 21988

Gospoda
z reprezentativnim nastopom na aktivnosti proti stalni plači in proviziji 128 s tehniko podjetje v Ljubljani. Učopoklen teletinski ali državni uradnik s nekoliko tehničnega znanja ima prednost. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Aktiv. št. 14. decembra. 22010

Knjigovodja
perfektno v trgovini in industriji sprejme delo v polpodaj. ali večernih urah. Cenjena ponudba pod šifro »G. G.« na steno »Kopodijlo« »Jutra«, Prevalje. 21978

Kontoristinja
s večletno prakso, veča otrokom, je ispravnost učiteljica, ali kot družabna k osamelim gospo. Veča tudi gospodinjstva. Cenjena ponudba pod »E. H.« na upr. »Jutra« v Ljubljani. 22002

Mesarski pomočnik
z dobrih sprečiavali 1826 službe. Naslov pove uprava »Jutra«. 21978

Pečnik
pločevinast, provizivno in trajno gorče, prodaja po znanih cenah A. Šušnik, Zelenina, Ljubljana, Zalotška cesta 21. 21977

5000 kg dobre mrve
in voč cementni vrst na prodaj. Naslov v uprvi »Jutra«. 21985

«Ford» avto
v popolnoma uporabnem stanju takoj naprodaj — Vprašje so na telefon št. 422 21955

Moške obleke
suknja in keviji, dobro ohranjene naprodaj v Rodni ulici 18/II. 21957

Dve spalnici
kompletne, brastovi s pedhami ugodno naprodaj. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21960

Črna jedilnica
skoro nova, kompletna, 61 van in toalet napredaj. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21999

Zlmsko suktnjo
bratko, malo rabljeno prodaj. Naslov pove uprava »Jutra«. 21997

Nov plašč
bolhervornat, Bitum Kit se po zelo nizki ceni prodaj v modnem salonu Seljak. Wolfova ulica 18. 21996

la Remscheidske žage
znanke »Sangokniga«, polnojarneške vošne, krošne, ročne itd., najceneje; ima vse vrste s zalogi tovika »Jokov«, Ljubljana, Stari trg 11a. 22004

ADRIA
dobre ohranjene, prodam na 80 Din. Naslov pove upr. »Jutra«. 21974

Sanke
pločevinast, provizivno in trajno gorče, prodaja po znanih cenah A. Šušnik, Zelenina, Ljubljana, Zalotška cesta 21. 21977

Peči
pločevinast, provizivno in trajno gorče, prodaja po znanih cenah A. Šušnik, Zelenina, Ljubljana, Zalotška cesta 21. 21977

Kupim
Zapravljiček lahak, snovoveten, na olistanih oseh kupiti iz druge roke. — Ludovik Modic, Bloška polica pri Rakovc. 21980

Kupim drsalke
močil »Furke« ali »Šal.« »šova«. Ponudbe pod šifro »Tako« na upr. »Jutra«. 21954

Gugalnega knjičeka
rahljene kupim. Ponudbe na upr. »Jutra« pod šifro »Književnik«. 22001

Nova hiša
v Ljubljani s lepim vrtom se ugodno prodaj. Naslov v uprvi »Jutra«. 204

Malhno posestvo
s milnom v Rožnem dolu, polna Benit, po ugodni ceni prodaj A. Rothel. 21945

Redka prilika
v velikem prometnem trgu na Hrvaškem se odda v našem (toč) gostilna s moznico, kuhinjo, lednjakom, (vključno) zelezninim vrtom in vrt za gostilno, biot, 3 kleti ter s vsemi gospodarskimi približniki in vsem inventarjem. V našem obdobju takoj pod šifro »Vrt« ali »Drugi« pod šifro »Jutra«. — Naslov v uprvi »Jutra«. 22011

Fotoaparati
9 X 12. Anastigmat 67, kakor nov in poverjalni aparat na 18 X 24 cm se prodaj. Naslov pove uprava »Jutra«. 22018

Kopalna janja
nova, s pečjo, voč prepog, nova klub garnitura, pod zelo ugodnimi pogoji naprodaj — Naslov pove uprava »Jutra«. 22014

Kino-aparat
popolnoma kompletan Pathe s filmom, 225 volti s 8 svetilki, s filmi, dobro preizkušen, popolnoma nov se po nizki ceni prodaj. Naslov v upr. »Jutra«. 21971

Samski trgovec
ki želi odpreti trgovino v dobrem trgu, dobi lokal in stanovanje brezplačno. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Šreča«. 21960

Trgovina
močan Maca, starovopoljena, s stanovanjem se prodaj v dobrem trgu, dobi lokal in stanovanje brezplačno. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Šreča«. 21960

Opremljena soba
lepa in svetla, s strogo opremljenim vohom, in srečni mozaik oltarja, 1. Jan. gospodni ali gospodinj. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21972

Opremljeno sobo
s velikim oltarjem s 15. 40. centrom solinemu gospodni ali gospodinj. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21983

Usmiljena srca
ze 7 mesecev brez stanovanja, prvotni mirna stranka brez otrok stanovanje 1-2 sob s kuhinjo, še je tam od najkro stan. 2012a. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Najno 15623«. 21976

2 sobi
razni ali opremljeni se takoj oddaja. Naslov v upr. »Jutra«. 21966

Stanovanje
na 3 dijake, eden s svojo posteljo, se 1826. Ponudbe na upr. »Jutra« pod šifro »Dijaki«. 21990

Gospod
se sprejme v svo ohrbno. Naslov pove uprava »Jutra«. 21991

Lepo stanovanje
odličan onema, ki povrne stroške. Ponudba pod šifro »Štroški« na upr. »Jutra«. 21989

Posestvo

v bližini Kranja, v ravni ob glavni cesti, obtočeno s hišo, hleva za 8 glav goveje živine, 6 orolov zemlje in gospodar. poslopja, vse novo, brez kakih opravil, prodam za 120.000 Din. Naslov pove uprava »Jutra«. 21981

Lokal

Velik trg, lokal pripraven za trgovino z usnjem in čevlji na glavnem trgu v Žilinski ulici se odda za dobo 3 ali 10 let pod ugodnimi pogoji v najem. Ker al v trgu in bližnji okolici sobene večje trgovine, ni se dala s usnjem napravili velikanski promet, tem bolj ako bi obtem prevzema od nasarjev tudi svoje kote. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21982

Preselitev.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem se s svojo dolgoletno obrtjo preselil na Sv. Petra cesto št. 12, nasproti hotela Lloyd in blizu Marijinega trga, kjer sem lokale času primerno opremil ter prosim nadaljnega obiska. Spoštovanjem M. Podkrajšek, frizer za dame in gospode.

KNJIGA SPOMINOV I. DEL

BRŠČINA VELJA DIN 35.—, V CELO PLATNO VEZANA 45.—, POŠTINA 2 DIN.

PREGANJANJE SLOVENCEV ZAČETKOM SVETOVNE VOJNE
POPIŠUJE DR. IVAN LAN,

NAROČA SE PRI KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI.

Opremljena soba

prestorna, solinca, topla, s posebnim vohom se odda na Bregu solinemu gospodni ali gospodinj. Naslov v upr. »Jutra«. 21993

Opremljena soba

s posebnim vohom 1826 gospod. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »M. M.« 22020

Opremljeno sobo

s posebnim vohom, na preizverji mozaik leko gospod. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Solides 16723«. 22021

Soba

se odda gospod. Kje, pove uprava »Jutra«. 22000

Stanovanje

3 sob in kuhinje se 1826 v mestu na takoj. Ponudbe na upr. »Jutra« pod šifro »Stanovanje 15714«. 22008

Stanovanje

lepo, solinca, v novi vili, 3 sobe kopalnica in druge približne ter del vrta odstopim stranki brez najhnlh cen. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Dam odstopanje«. 22006

Soba s kuhinjo

se odda. Naslov v uprvi »Jutra«. 21994

Lepa soba

s posebnim vohom se odda s 1. januarjem 1926. Naslov pove uprava »Jutra«. 22008

Železničarji, pozor!

Zamozjan stanovanje obtočeno s hišo se v bližini kate je i sobe in toaletna tofverja za večje ali enako. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Ugodna zamena«. 22012

Z. M. M.

sem upravniki Kolcin — ispravi se sem. Ponudbe na naslov: Karol Edalbiner, Ljubljana, Kavarova ulica 4. 22015

Kontra-Guitara

s 18 strunami, dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe na naslov: Karol Edalbiner, Ljubljana, Kavarova ulica 4. 22015

Prazne steklenice «Odo!»

z vseh vrst drogerije Anko Kavačeva, Ljubljana. 22016

Dobro violino

kupim. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »300«. 21988

Ravno

Dame ki imajo klobuke pri mozi v popravilo jha dobo v Dalmatinski ulici št. 20/II. dno. Minka Horvat, mediatka. 21985

Dvokolesa

otroški voziki in šivliti stroji se sprejmejo v popolno popravilo in povzročajo za popravilo in sanjaranje s oglejem ter shranjevanje silno najceneje (posebni odtehek »Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozikov, Ljubljana, Karlova ulica št. 4. 22017

Učitelj

bodoši posestnik, simpatičen, 25 let star, 1826 prilizajiva v svrbo tenise s samostojno gospodinj. — Reene ponudbe s sliko, katera se vrna, na upravnih »Jutra« pod značko »Gum. ljeu 10722«. 22018

Obrtnik

v dobri polstoji tel poročiti v inteligentno gospodinj ali mlado vdovo s nekaj kapitala. Dopise pod šifro »Lepa bodočnost« na upr. »Jutra«. 22017

Uradnica

lepa in mlada, 1826 učičila čisto opremljeno sobico, če mogoče s asoparbo klavirja. Cenjena ponudba na upr. »Jutra« pod »Mira 75«. 21992

Margareta

dviglate piano. 21955

G. Margarita

Naprosje se Vas na odgovor na »Henrika«. 21949

Dojenček

večji ali majši se sprejme v dobro in skrbno raje. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21984

Popravila

šivliti strojev točno in cenno pri J. Gorec, Gosposvetska cesta 12. 22001

Antoine de Courson:

Pobesneli stroj

Vlak v Brest, na prostore! Bilo je pet minut čez enajsto ponoči. Ekspresni vlak št. 3066 se je svetil od dežja. Stal je na chartreskem kolodvoru in se je vil kot velikanska kača v temo. Stroj je baš zajemal vodo in motono se je čulo sopihanje lokomotive. Vstopi v voz, Margot, zavpije strojevodja Vonneck svoji ženi, ki se je na praznem peronu pogovarjala s kurjačem Louisom. Imam še časa, odvrne ona. Sprevodnik je še na drugem koncu vlaka. In smejejo se nadaljuje svoj pogovor. Margot je bila še mlada plavalaska, deset let mlajša od svojega moža, južnjaški tip Španjolke, kakršnih je mnogo v južni Bretaniji. Preizkušujoč vzvode na stroju je Vonneck kradoma opazoval parček, ki sta ga tvorila Margot in Louis. Kako mladostna sta bila oba! Še nikdar se ni ubogemu možu starostna razlika med njim in njegovo ženo zdela tako velika in mučna, kakor v tem hipu. Nehote je poveznil svojo od sai očrnelo čepico globoko do ušes, kakor da hoče zakriti siveče pramene las. Ošter žvižg prereže zrak.

Margot stisne Louisu roko in odide. Mladenič se lagotno povzpne na lokomotivo, nato pa se nagne ven in se zazre v smer, kamor je izginila Margot. Vratca se glasno zapro. Naprej, zaogodnja Vonneck. In ekspresni vlak se jame počasi premikati. Louis je bil učenec Vonnecka, starega železničarja, in bila sta si dobra prijatelja. Le redko sta se ločila in tako je med njima vzraslo prijateljstvo, kakor ga rodi skupna opasnost in samota. Toda nekaj mesecev sem se je vedeje obeh tovarišev nekam izpremenilo. Vonneck je sam pri sebi skušal raztolmačiti in pogoditi, kaj more pravzaprav očitati svojemu prijatelju, brezuspešno. To noč je čutil, da je še bolj razburjen kakor sicer. Morda je bila temu vzrok navzočnost njegove žene v vlaku, ki ga je vodil on, bog zna! Louis je baš odprl vratca peči in rdeči žar je razsvetlil temo. Vonneck je nehote občudoval vitko a krepko postavo in mišičaste roke, ki so vzdigovale težke lopate premoga. Vratca so se zaprla in zopet je zavladala tema. Vonneck se zdrami: njegova zamišljenost utegne povzročiti nesrečo. Z vajenim očesom pregleda: višina vode v kotlu normalna, hitrost primerna. Nato začne opazovati pot pred sabo: skozi lino upre oči v bleščeče tračnice, ki se vijajo in izginjajo v temno daljo. Nakrat, sunek, udarec, nov udarec... slaba kretnica, brez dvoma... Moža se spogledata, skrb jima je v očeh... Vlak drvi naprej v noč, kakor da se ni nič zgodilo... Pred njima se pojavi Beauceska planjava. Proga je ravna, Vonneck zavrti vzvod na največjo hitrost... železna plošča pod njunimi nogami se stresa od silnega delovanja stroja. Jedva slišno, v brzem tempu udarjajo kolesa ob tir. Od časa do časa odpira Louis žareča vratca in bruha premog v ognjeno žrelo, potem pa je zopet vse temno. Vasice in čuvajnice ob progi švigajo mimo kot utrinki, veter tuli kot pobesnel... Vonneck strmi nepremično. Louis ga začuden opazuje, nato pa stopi k njemu. Silna brzina stresa stroj. Vonneck, zamrmra, ovinek! Vonneck plane kakor iz sna, pogleda na progo, zgrabi za zavoro in pritisne z vso težo nanjo. Lokomotiva se stresa v vseh svojih delih in z bliskovito brzino prevozi vlak ovinek... Zavora je odpovedala. Vonneck pobledi. Brzina še narašča, vodna gladina v kotlu vidno pada, In deset kilometrov dlje je nov ovinek! 110 km... 120... 125...

Izpusti paro! krične Vonneck. Louis plane k vzvodu. Vzvod se ne gane. Moža združita svoje sile, bila sta oba jaka, a brez uspeha. Sunek, ki je prej zadel stroj, je očividno pokvaril mehanizem. In stroj, ki je bil precej starega tipa, ni imel protiparne zavore. Alarm! Louis potegne za parno piščal, in otožno se dvigne iznad strašnega brnenja oster pisk. Toda bo-li rezervna zavora mogla brzdati pobesnelo lokomotivo. Ovinek je bil oddaljen le še dva kilometra. Vonneck pogleda Louisu v oči. Margot, zamrmra jedva slišno kurjač. Grenak nasmeh zrije staremu strojevodju ustnice. Za hip se zazre tovarišu v lice, potem pa zašepeta: Skoči za tender in odkleni lokomotivo od vlaka! Louis izgine v temo in se splazi, tvegajoč življenje, preko tenderja k verigam. S strahotno naglico brzi zemlja pod njim v neskončnost. Louis se zgrabi za stopnico in s silnim naporom razklene verige. Le en sam kavelj se mu še upira. Vonneck zakriči obupno. Izza kupa premoga se prikaže glava. Brž, brž!

Razkleni, odgovori Vonneck, skrajni čas je! Glava izgine. Poslednja vez je razklenjena... Louis se splazi do vagona. Med tem se je že začelo škripanje vlakovodje zavore. Vlak se je začel ustavljati. Kurjač se skloni ven... Tam daleč, daleč v temi, je drvela pobesnela lokomotiva in ogenj je pihal iz nje... In par sto metrov pred njo se je kot črna pošast vil ovinek, ki ga ni nikdo videl, le kurjač je vedel, kaka groza se skriva v njem... Louis zapre oči... Strašen pok napolni ozračje... Vlak obstoji... Lokomotiva je skočila s tira in se razletela. (Prevel br.)

POZOR! Opozorjate se, da eden par noravice z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato) „ključ“ traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in preprečite se. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene. 93-11

Srečke državne razredne loterije prodaja Zadružna hranilnica Ljubljana, Sv. Petra c. 19. Glavni dobitnik Din 1,900.000! Vsaka druga srečka bode izžrebana! Naročite takoj, ker je malo srečk na razpolago!

Strychnin in Cyanin v kaniulah je najsigurnejši strup za lisice, volkove in druge rojariče. Dr. Anton Konec sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1. Oblastveno konc. prodaja strupov. V FRANCIJI kupujete najceneje in najboljše. Vse informacije daje in nakup blaga vsake vrste izvršuje kulantno V. KOPP, 98, rue Saussure, PARIS 17°. Opozarjamo vse interesente, da je pri pismenih vprašanjih, ki naj jih upravništvo pismeno reši, brezpogojno priložiti poštino in manipulacijsko pristojbino v z n e s k u Din 2.— Posebno opozarjamo na to one stranke, ki žele, da se jim po pošti pošlje naslove od malih oglasov. Vsa vprašanja in prošnje glede naslovov od „malih oglasov“ bodo romale v koš, ako ne bo priloženih Din 2.—

Dr. Richard Jug ne ordinira do 30. decembra. Razglednice za Božič in Novo leto, okraske za božično drevo na debelo in drobno na ceneje kupite pri L. PEVALER, Ljubljana, Židovska ulica št. 4. Palenovka namočena FR. KHAM, Ljubljana, nasproti hotela „Union“.

METALLUM nedosegljiva glede trajnosti in jakosti šarenja! Vseh vrst nove kontekcije kakor tudi staro italijansko blago: plašče, bluze in telovnike dobite po izredno nizki ceni pri Prvi primorski tovarni oblačil: J. R. Dobrovič, Bakar Hrv. Primorje. L. Mikuš Ljubljana, Mestni trg 15 izdelovatelj dežnikov Na drobno! Na debelo! Zaloga sprehajalnih pallo Stari dežniki za novorojene o. B. Veselnovič & Komp., Maribor, Gosposka ulica 26. 469a

✠ Potrtega srca naznanjamo vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je naša preljubljena mati, ozir. stara mati, pramamica, teta in tašča, gospa Pavla Barborič danes ob 1/5. pop. po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, v 86. letu starosti mirno v Gospodu zaspala. Pogreb ljubljene rajneke bo v četrtek ob 3. uri pop. iz hiše žalosti, Glavni trg 99, na mestno pokopališče. Priporočamo jo v molitev in blag spomin. Sv. maše se bodo darovale v tukajšnjih cerkvah. Novo mesto, dne 8. decembra 1925. Žalujčč ostali.

Ljubiteljem naravoslovnih ved priporočamo — CERMEJ L., MATERIJAM IN ENERGIJAM (Atomi in molekule — Ioni in elektroni — Žarkovna energija) Cena Din 60.—, po pošti 1:50 več Naročila na KNJIGARNO TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI

Radi uvedbe specialnega blaga cene vsemu blagu dokler traja za'oga znatno znižane. — Lena izbira klobukov, čenic, srajc, spodnjih hlač, dr. Jägeria perila, damskih reformnih hlač, ovratnikov, kravati, nogavic, svilnenih bluz in šalov, trikotaje, fine parfimerije in drugega blaga. Stranka, ki kupi za preko 50 Din blaga, dobi poleg znižane cene še v blagu 10% rabata. B. Veselnovič & Komp., Maribor, Gosposka ulica 26. 469a

✠ Naš nadvse ljubljani soprog in predragi oče, stari oče in tast, gospod Karol Peternel okrajni zdravnik v pok. je danes, vdan v voljo božjo, previden s tolažili svete vere v 87. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal. Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek, 10. t. m., ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti. Sv. maša zadušnica se bo darovala istega dne ob pol 10. dop. v župni cerkvi v Cerkljah ob Krki. Zupeđa vas, dne 8. decembra 1925. Rodbina PETERNEL.

Kdor oglašuje, ta napreduje Zahvala. Iskreno se zahvaljujemo vsem znancem in sportnim prijateljem, ki so spremlili našega nepozabnega, tako rano umrlega Francéta na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala g. šefu dr. Neubauerju za njegov kolosalen trud, sestram strežnicam, častitim duhovnikom, S. K. Iliriji, g. majorju Jakliču kot preds. Ljub. nog. podsaveza, savezu graf. radnika(ca) podr. Ljubljana, SK Slovanu in ŽSK Hermesu. Hvala Vam vsem! Rodbina Učak.

Trgovina se prodaja na prostnem prostoru v Ljubljani, dobro vpeljana na drobno in debelo, obstoji čez 20 let. Pismeno ponudbe pod »Din 350.000« na upravništvo »Jutra«. Cvetličarna Ant. Bajec, pod Trančo priporoča šopke, vence, trakove z napis, vsakovrstne aranžmaje Dnevno sveže cvetje v zalogi. Pozor krojač! in šivilje! Od ministrstva za trgovino in obrt koncesijonirana „Krojna šola“ — Ljubljana, Stari trg št. 19, I. nadst. priredi od 24. decembra do 1. januarja veliko javno razstavo krojev in izdelkov svojih dosedanjih učencev. Na razstavi bodo izložili svoje izdelke posetniki krojne šole iz cele države: Srbije, Hrvatske, Bosne, Banata in celo iz Tirane v Albaniji. Ob priliki izložbe se bodo podeljevalo dosedanjim posetnikom učne diplome in razstavne priznanice. Da se omogoči tudi novim zainteresiranim seznaniti se z našim krojem in udeležiti se naše skupne razstave, otvorimo z dnem 15. decembra t. l. specialni kurs za krojače, šivilje in nešivilje. Posetniki tega tečaja dobi specialni pouk in bodo ob tej priliki izdelali tudi risbo za razstavo. Naša šola je izdala posebno knjigo o prihranjevanju blaga pri moških oblekah. Pri vsaki obleki se lahko prišteje 40 cm blaga. Cena knjige je 50 Din. Učenci šole dobe to knjigo popolnoma brezplačno, ob enem z poukom. Tudi za specialni tečaj se lahko dobi pismeni pouk. Vpisovanje v ta tečaj od 3. t. m. naprej na vodstvu šole na Starem trgu št. 19. — Prijavi se lahko ustmeno ali pismeno. Vodstvo.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju). Obrestovanje vlog, nakup in prodaje vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, prečumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits ltd. ltd. Brzojavke: Kredit Ljubljana Telefon 40, 457, 548, 805 in 806